

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 630.

CHICAGO, ILL., dne 9. oktobra (October 9), 1919.

LETO—VOL. XIV.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone, Lawndale 2407

KULTURA IN PREHOD V SOCIALIZEM.

V mrzlični razburjenosti naše dobe se ni preveč čuditi, da prihaja marsikaj iz ravnotežja, kar se je zdelo popolnoma utrjeno in uravnano. Veliki duševni potresi, kakršne so povzročili naši dnevi ne morejo miniti brez posledic, in vsakdo jih danes lahko opazuje. Tudi socializmu ni prizanesel ciklon, ki je zdiviljal preko sveta, in v več kakor enem oziru mu je nanesel neizmerno škodo. Med drugim je v mnogih krogih omajal temeljne nazore in zanesel zmedo v pojme o bistvu socializma samega, tako da izgleda v mnogih slučajih, kakor da niso imeli s razlaganjem socializma prav njega ustanovitelji in učitelji, temveč nasprotniki.

Predaleč bi nas vodilo, če bi hoteli na tem mestu analizirati vse pomote, ki so se vrinile v socialistično gibanje največ z ozirom na taktiko, pa tudi z ozirom na njega tolmačenje. Za danes naj se pobavimo le z enim vprašanjem: Kakšna je zveza med socializmom in kulturo?

Za večino nasprotnikov je bil odgovor na to vprašanje zelo enostaven. "Socializem je protikulturen", so dejali, in s tem je bilo vse opravljeno. V svojem zaključku je bila ta kritika imenitna. Ako se posreči dokazati, da je socializem res na škodo kulturi, tedaj je njegova usoda zapečatená. Napredek kulture je napredek človeštva. Ako je zakon evolucije resničen, tedaj je napredek neizogiben, kajti vsaka nova stopnja razvoja je nov kos napredka. Razvoj in napredek se krijeta. Vsa tista filozofija, ki se trudi dokazati, da se suče vse le v kolobarju, pričemer se nikamor ne pride, kakor na plesu, kjer se vrtil in vrtil, a vedno le na enem mestu, je brez podlage in vsa dejstva prirodoslovja v najširšem pomenu besede so jo popolnoma ovrгла. Da je nastala zemlja, katere nekdanj ni bilo, da so se na njej izvršile silne evolucije, ki so več kakor enkrat popolnoma izpremenile njeno lice, da se je na njej razvilo organsko življenje, da je iz enoceličnega bitja nastalo mnogocelično, da se je preselilo iz morskih globočin na suho in se tukaj dalje razvijalo v sesavce pa do človeka, se ne more imenovati skakanje na enem mestu. Ves ta razvoj kaže določeno črto, ki sicer ni pravilna ravna linija, temveč se včasih vije in krivi in posega nazaj in se lomi v kotih, katere splošna smer se pa vendar vse bolj in bolj oddaljuje od izhodne točke, to se pravi: Drži vedno naprej.

Kakor se ne more tajiti napredek sam na sebi, se pa tudi ne more tajiti napredek v kulturi. Saj se za človeka napredek sploh najjasneje izraža v kulturi. Da ni današnja kultura na tisti višini, na kateri bi jo radi videli, je res, ali to ni dokaz, da sploh ni napredovala, temveč da se je baje le vrtela v krogu ali pa na tak način kakor mesec okrog zemlje. Kultura Asircev in Babiloncev, kolikorkoli dovoljuje kritike, je bila vendar bistveno drugačna od kulture jamskega človeka ali one mnogo naprednejših polbarbarov, ki so gradili svoja bivališča na kolih po jezerih. Bila je bogatejša, dajala je človeku večje udobnosti in več varnosti, obsegala je večje znanje, torej je bila vsekakor višja. Grška jo je zopet prekašala. Pa cenimo antiko kolikor nam je ljubo, moramo vendar priznati, da je kultura naše dobe zopet višja, kar je naravno, ker ima mnogo več sredstev na razpolago.

Zmota mnogih ideologov je v tem, da smatrajo kulturo za plod posameznih velikih duhov, pa prezirajo, da je tudi ona v glavnem plod razmer, kakor človek sam. Označevati kulturo po posameznih duševnih velikanih pomeni prav toliko kolikor reducirati vso zgodovino na kralje in cesarje in na vrsto, v kateri so si sledili.

Če priznamo napredek kulture in nujnost tega napredka, z drugimi besedami njega odvisnost od zakona razvoja, pa spoznamo, da mora naposled podleči vsaka sila, ki je kulturi sovražna. In če bi bil socializem res nasproten kulturi, bi bilo vse njegovo stremljenje brezupno.

Toda trditev ni dokaz. Nihče ni bil doslej še tako srečen, da bi bil dokazal nekulturnost socializma in njegovo nevarnost za splošno kulturo. Resnica je baš nasprotna. Socializem daje podlago za višjo in boljšo kulturo.

Priznali smo, da je sedanja kultura višja od preteklih. Priznati je pa tudi treba, da ni najvišja, za katero je človeštvo sposobno in da si v ideji, a na podlagi znanih dejstev lahko ustvarimo mnogo lepšo in dragocenejšo kulturo.

Ali kultura izhaja iz razmer. Tista, ki so jo ustvarile sedanje razmere, je med nami. Imamo jo in uživamo jo. Ako hočemo drugo, nam je treba drugih razmer. Ker pa je človek ne le plod, ampak tudi stvarnik razmer, se mora sam pobrigati, kolikor je pač v njegovih nočeh, da pride do razmer, iz katerih se more poroditi tista boljše in lepša kultura, po kateri hrepeni.

Kapitalizem je splodil svojo kulturo. Poznamo jo. Taka je, kakršna mora biti kot posledica faktičnih razmer. Drugačne ne more ustvariti. Lahko izpremeni podrobnosti, boljše malenkosti, temelja pa ne more premakniti, ker je sam temelj. Za drugo kulturo je treba drugega temelja. Tega daje socializem.

Nadomestitev kapitalizma s socializmom pomeni izmenjavo fundamenta, pomeni izpremembo razmer. Vprašanje je le, ali je temelj, ki ga ponuja socializem, res boljši od kapitalističnega.

Na to bi se lahko odgovorilo, da je socializem sam nujna posledica razvoja, in da torej ni njegova stvar odgovarjati, kakšen da bo sad drevesa, ki mora zrasti — hočeš ali nočeš. Toda to bi se lahko zdelo kot slaboten izgovor, in tega ni treba socializmu. Vseh podrobnosti bodoče družbe seveda ni mogoče razlagati, ker jih ne more nihče predvideti in ker si tudi novi rodovi ne bodo dali predpisovati od sedanjih, kako naj škrope ulice in kdaj naj hodijo na kosilo. Vendar pa ni socializem v tako gosto meglo zavita misterioznost, da ne bi bilo mogoče spoznati njegovega značaja vsaj v jedru in v glavnih obrisih.

Socializem prinaša boljšo organizacijo družbe, s tem boljšo porabo sredstev in kot neizogibno posledico varnejše in bogatejše življenje. Materijalne razmere postanejo za vse človeštvo ugodnejše. To so tla, na katerih ima kultura vse ugodnejše pogoje, kakor v sedanji družbi. Kultura se lahko razlaga kot predvsem nematerijalna reč — saj je bila razlagana že na vse mogoče in nemogoče načine — toda brez materijalnih sredstev le ne more izhajati. Ako ne bodo ta sredstva služila kakor sedaj le sebičnim namenom posameznikov, ampak vsej družbi, je precej umevno, da bo njih poraba bolj sistematična kakor sedaj in da bodo vsled tega tudi uspehi znatno drugačni.

Ali medtem ko ne more biti nobenega dvoma o takih rezultatih v dovršeni socialistični družbi, se vendar lahko vpraša, ali se ne zgodi vmes kaj takega, kar bi moglo prizadeti kulturi prehude rane, jo pahniti tako daleč nazaj, da bi bila od uničevanja povzročena škoda večja od koristi, ki bi jo bilo pričakovati šele za pozno prihodnost in morda celo spraviti socializem sam v nevarnost.

Ako se prihaja resno s tem vprašanjem, ga ne more niti socialist meniti ni tebi nič odkloniti. Sedanji časi so taki, da se mora celo sam baviti vsaj s podobnimi vprašanji.

Važen je končni cilj socializma, važna je pa tudi prehodna doba. Nikakor ne pravimo, da je mogoče ves prehod predpisati in mu začrtati vsa pota in vse stezice. Metode, ki so mogoče in metode, ki so potrebne, so odvisne od premnogih faktorjev. Ali več ali manj so odvisne tudi od tistega činitelja, ki nastopi v tej dobi najbolj

aktivno — od socialistov, od socialističnih organizacij, strank itd.

Naloga socializma je ustvaritev in ureditev nove družbe. To je pozitivno delo, stavbinsko delo. Za zgradbo nove družbe je treba tal in materiala. Samo razdiranje torej nikakor ne zadoštuje. Gotovo je treba mnogo demolirati, ali razdiranje samo na sebi ni glavni namen. Ta je ustvarjenje. In kadar se ruši, je treba vedeti, kaj in koliko naj se poruši, da se najbolje posluži stavbinskemu namenu.

V zgradbo nove družbe spada tudi kultura. Nepredvidnemu razdiralcu bi se lahko zgodilo, da bi razdiral in razdiral v gorečnosti svojega poklica, pa bi nenadoma opazil, da je uničil tudi tisto, česar najbolj potrebuje za izvršitev svoje prave naloge. Kadar je vse demolirano, je nepozno spoznanje, da bi bila opeka, ki je razbita, železje, ki je zavrženo, les, ki je požgan, nujno potreben za novo hišo. Potem pride tudi obžalovanje, da so bile v prvi strasti razdejane dragocenosti iz same jeze, ker so prej služile drugim, pa bi bile sedaj lahko koristne vsem.

Taka nevarnost obstaja vedno v dobi velikih prehodov iz starejših v novejšo družbo. Tudi ob prehodu iz kapitalizma v socializem obstaja. Krščanstvo v svojih prvih idejah je pomenilo gotovo napredek napram tedanjim vladajočim razmeram. To dejstvo, ne pa Konstantinova zastava mu je zagotovilo zmago. Ali še danes žaluje svet za dragocenostmi antike, ki jih je uničilo to boljše krščanstvo, ki je pač prav kmalu postalo slabše. In da je danes na svetu marsikaj dobrega, kar je vredno ohraniti in česar se bo tudi socialistična družba lahko z uspehom posluževala, je treba priznati.

Vedno, zlasti pa v dobi prehoda morajo socialistične sile imeti pred očmi, da ni cilj razdiranje, temveč ustvarjanje in da je socializem poklican podati svetu višjo kulturo, torej se izogniti vsemu, kar bi mu moglo to nalogo otežiti ali pa celo za dolgo dobo onemogočiti.

Na Portugalskem je baje zopet revolucija od zadnjega torka sem. Največji križ s temi revolucijami je ta, da se nikdar ne ve, kdo jih vodi in zakaj nastajajo. Portugalska in Španija sta v tem oziru povsem podobni malim južno ameriškim republikam, kjer enostavno nekaj manjka, če ni par mesecev nobene revolucije, pri čemer tudi nič ne de, če ima revolucija najbolj reakcionarne namene.

Nenavadna čast je doletela angleškega prestolonaslednika, princa Waleškega. Indijanci iz lethbridgeskega okraja v Kanadi so mu podelili naslov "Rdeča vrana". Tudi ime "Chief Many Smiles" je dobil. Pri podelitvi teh naslovov so se izvršile vse ceremonije, ki so za tak slučaj v navadi pri Indijancih. Ni se mu torej treba bati, da bi bili naslovi neveljavni.

O konvenciji J. R. Z.

V četrtek je Jugoslovansko Republičansko Združenje zaključilo svoj tretji redni zbor v Clevelandu. Delegati so se razšli na vse strani Amerike, da ponese rezultate zborovanja domov in pripravijo tla za novo delo.

Z velikim zadoščenjem se lahko oziramo na ta zbor, ki ostane pač vsem udeležencem v nezbrisnem spominu. Naši dnevni listi so obširno poročali o njegovem delu in zapisnik, ki izide v tisku, poda jasno sliko posvetovanj in sklepov, katerih pomen sega daleč preko današnjega dneva. Ni torej naša naloga, da bi na tem mestu podajali poročilo in se bavili s podrobnostmi. Vendar pa se je treba ozreti na njegovo delo v splošnem in si podati odgovor na vprašanje uspešnosti in plodovitosti.

Preden se je pričelo meritorno zborovanje, je sijajna manifestacija pokazala, kako globoko se je vkoreninila ideja Republičanskega združenja v srca clevelandskih Jugoslovanov, zlasti Slovencev. Za celo šumo zastav je korakalo v nedeljo popoldne po St. Clair Avenue in po najlepših delih mesta pettisoč ljudi, katerim so sledili avtomobili z otroci, medtem ko je na tisoče drugih delalo špalir po ulicah ali pa sledilo sprevodu po uličnih hodnikih. Zaključila se je manifestacija s shodom, na katerem je bila udeležba tako velika, da velika dvorana "Moos" ni zadostovala za vse občinstvo, ki se ga je hotelo udeležiti. Vodil ga je brat Petrovič zelo okretno. Sodelovala je godba in pevska društva iz Clevelanda in Detroita. Zbor je pozdravil clevelandski župan Davis, čigar govor je naredil na vse navzoče velik vtisk, zlasti ko je izjavil, da ne bodo, dokler traja sedanji industrijalni boj v jeklarski stroki, nobeni profesionalni stavkoki pripuščeni v Cleveland. Občinstvo mu je za te besede priredilo burne ovacije in pravi duh zbora je postal hipoma jasen. Potem so govorili za Hrvate brat Krešič, za Srbe Lučić in za Slovence Etbin Kristan. Govorniki niso tekmovali s frazami, kar je sicer žal zelo razširjena navada med našim narodom, ampak razmerno kratki govori so bili jedrnat in tehtni.

Zasedanje zbora se je pričelo v pondeljek dopoldne. Po dovršenih opravih rutine je podal tajnik svoje poročilo, ki je jasno pričalo, da je bilo tekom leta opravljeno veliko del in da so bili tudi uspehi z ozirom na težke razmere časa veliki. Tudi "Yugoslav Information Bureau" v New Yorku je podal svoje poročilo, iz katerega je bilo razvideti, da je bila ta institucija zelo koristna za naše naloge. Nadzorni odbor pa je poročal, da je našel po vestnem pregledu vse poslovanje v najpopolnejšem redu. — Vsa poročila je zbor vzel na znanje.

Godina je imel referat o bodočih nalogah organizacije. Tukaj se ne moremo baviti z vsemi podrobnostmi njegovega poročila in njego-

vih predlogov. Če je mogel kdo prej imeti kakšne dvome o tem, se je po poročilu lahko pričal, da ni Jugoslovansko Republičansko Združenje le organizacija od danes do jutri in da nikakor še ne more misliti na to, da bi šlo v "zasluženi pokoj". Neštete naloge še čakajo na izvršitev in se neprenehoma množe. Vsako dovršeno delo poraja potrebo novega dela, kakor je vsak sad obenem tudi seme. Prvotnim nalogam se pridružujejo druge, na katere ni bilo v začetku misliti, ki pa vendar postajajo čimdalje važnejše.

Vprašanje je, ali naj se organizacija odloči, da razširi svoj delokrog in ustreza spoznanim potrebam, ali pa naj se omeji na to, kar je mogoče izvršiti s skromnimi sredstvi. Poročevalec je priporočal, da napne Združenje svoje sile, kolikor je mogoče, in konvencija mu je s sprejetjem njegove resolucije pritrdila. To pomeni za organizacijo več dela in večje napore. Toda so-deč po dosedanjih izkušnjah, ne ostane resolucija mrtva.

Razume se samo po sebi, da ne sme dose-danje delo trpeti. To se mora nadaljevati, dokler ne bodo doseženi tisti cilji, za katere se je Jugoslovansko Republičansko Združenje ustanovilo. Vprašanje, koliko časa je za to treba, ne more igrati odločilne vloge. Ako je cilj dober, mora biti dosežen — če ne danes, pa jutri, če ne jutri, pa pojutršnjem. V tem oziru ni dvomiti, da bo organizacija v vseh svojih delih izpolnjevala svojo dolžnost do zadnjega. To obsega seveda v prvi vrsti organizatorično in agita-cijsko delo. Združenje je mogočno napredovalo in se razvilo v veliko silo, toda za delo ostaja še vedno dosti polja. Zlasti velja to za agita-cijo med Hrvati in Srbi, ki so na zboru sami izrekli željo, da se v njihovih vrstah čim bolj okrepeča agitacija.

Ali pri samem delu je organizacija spozna-la, kako se množe potrebe in kako rastejo nalo-ge naravnost iz tal, če naj ne ostane jugoslovan-ska država zadovoljna s tem, da se je ustanovi-la, ampak če naj jugoslovansko ljudstvo res do-seže toliko sreče, da bo moglo biti zadovoljno s svojim novim življenjem. Za zboljšanje ljud-skega položaja pa je treba v Ameriki obstoječi organizaciji skrbeti tukaj in tam, v Ameriki in v domovini.

Skoraj samo od sebe se javlja vprašanje priseljevanja in odseljevanja. Predobro je zna-no, kako lahko postajajo izseljenci žrtve brez-vestnih profitarjev, katerih ne boli srce, če po-tegnejo človeku tudi zadnji cent iz žepa. Orga-nizacija si pridobi veliko zaslugo, če ukrene kaj za varstvo teh ljudi. Marsikaj se je v tem oziru že storilo, a še več bo treba storiti. Da se dose-žejo čim boljši uspehi, bodo morali sodelovati vsi deli organizacije, eksekutiva, glavni urad, okrajne in krajevne organizacije in članstvo. Sadovi ne bodo izostali, in korist bo imelo ljud-stvo samo.

Več ali manj je s tem v zvezi občevanje s starim krajem in zaščita ondotnih splošno narodnih interesov. Zunanja trgovina Jugoslavije je na primer izredno važna zadeva, ne le za vlado ali za posamezne podjetnike, temveč za ves narod. Seveda mora biti postavljena na tako podlago, da more imeti narod koristi od nje. Ako se zgodi, je pa treba nadalje skrbeti, da se ne vsesajo vanjo pijavke, ki mislijo le na lastni čim večji dobiček, pri čemer postane narod lahko molzna krava. Če dobi potrebo podporo od članstva, stori Združenje tudi v tem oziru lahko veliko dobrega zlasti kot posredovalec med domovino in to deželo.

Jugoslavija bodi država ljudstva, država srečnega in zadovoljnega ljudstva. Za ta namen je potrebno, da se opravlja vse delo kolikor mogoče sistematično. Velika težava je v tem, da primanjkuje strokovnjakov na nešteti poljih, ne le visoko kvalificiranih učenjakov in tehnikov, ampak tudi delavcev raznih strok. Naše kmetijstvo na primer je večinoma skrajno zastalo in po mnogih krajih tako primitivno kakor pred stoletji. Čudežev ni mogoče delati, toda marsikaj bi se lahko storilo z dobro voljo in metodo. Marsikdo, ki se hoče vrniti v domovino, bi si tukaj lahko pridobil znanja, ki bi tam koristilo njemu samemu in splošnosti. Tudi za industrijsko delavstvo je marsikatera prilika, ki bi se lahko uspešno porabila, če vzame organizacija v roke stvar, ki presega moči posameznika.

To so nekatere tistih nalog, na katere je eksekutiva že davno mislila in katerim je sedaj tudi konvencija posvetila svojo pažnjo. Od vzajemnega dela vseh bo odvisno, koliko uspeha se na tem polju doseže.

Izredno zanimivo je bilo Mihajlovićevo poročilo o mejah Jugoslavije. Osnovano je bilo na temeljitem študiju vseh tozadevnih vprašanj in je pódalo zboru bogat material. Njegova skrbno izdelana resolucija je bila tako zadovoljiva, da je zadostoval le neznamen stilističen amendent in jo je zbornica z zadoščenjem sprejela. Predem se je sešla konvencija, je bilo po znanih nasprotniških listih čitati vsakovrstna natolčevanja, izvirajoča iz gole hudobnosti, katere imajo razni patri in fratri na kupe v zalogi. S poročilom in s sprejeto resolucijo so vse take prijazne insinuacije ovržene. Sicer se pa zboru sploh ni zdelo potrebno reagirati na podobne zlobnosti, s čimer so delegati izpričali, da predobro poznajo nizke motive, iz katerih izhajajo taki zahrbtni napadi.

Zapisnik zбора izide v tisku in javnost bo imela priliko, da se natančno pouči o vsem delu zboru. Pri tem je vsem čitateljem prav posebno priporočiti omenjeni referat brata Mihajlovića, kakor tudi resolucijo. Oboje je dragocen vir za natančnejše spoznanje vsega vprašanja, ki je veliko bolj komplicirano, kakor bi se zdelo na prvi pogled.

Velika vrednost tega dela je v tem, da skrupulozno išče pravičnost, pri čemer se pa skrbno varuje vsakega šovinizma. To se izraža zlasti v tonki, o kateri je v nekaterih krogih danes kaj težko govoriti. Resolucija odklanja vse, s čimer bi se mogla prizadeti krivica Bolgarom, katerim se mora nasprotno olajšati pot, da se pridružijo Jugoslaviji, kjer je njih pravo mesto.

Najvažnejše del konvenčnih nalog je bilo pač sklepanje o političnem, gospodarskem in socialnem programu za Jugoslavijo. Tudi to delo je zbor opravil z izčrpnimi referati, debatami in resolucijami, ki so bile sadovi tega temeljitega dela. Vrednost sprejetih resolucij ni omejena na današnji dan in ima seveda pomen za ves narod, v prvi vrsti v domovini. Konvencija kajpada ni mogla izdelati podrobnega načrta za ustavo Jugoslavije, ali kar je naredila, daje jesen pojem o tem, kaj smatrajo napredni ameriški Jugoslovani za potrebno za svoj narod in za kaj so pripravljeni delati in se boriti.

O tem delu izpregovorimo posebej, ker ne zadostuje, da se le splošno omenja. Na njem se pravzaprav temelje vse bodoče naloge Jugoslovanskega Republičanskega Združenja.

Kdo bo zmagal?

V jeklarski industriji traja stavka že tretji teden, toda odločitve na to ali ono stran ni še na vidiku. Uradniki jeklarskega trusta trdijo, da je stavka že zlomljena in da se vedno več delavcev vrača na delo, medtem, ko organizatorji in uradniki raznih unij, ki vodijo stavko, zatrjujejo, da se stavkarske vrste množe in s tem prihaja vedno več upanja za zmago najbolj izkoriščenemu delavstvu v tej republiki.

V vsakem boju prorokujejo nasprotujoči si elementi zmago za sebe in poraz nasprotniku. Evropske in druge države, zapletene v zadnji vojni metež, so delale tako, in taka prorokovanja so se ponavljala vseskozi v zgodovini. Celo naši ameriški socialistični agitatorji so se vestno držali te taktike in so pred vsakimi volitvami vedeli povedati, koliko socialističnih kongresnikov, senatorjev in gubernorjev bo izvoljenih. V vsaki večji stavki so unijski organizatorji delavstvu zatrjevali, da mu je zmaga zagotovljena; ali če ta zmaga ni prišla, tedaj je med poraženim delavstvom nastala reakcija in poizkusi ponovno organizirati tako delavstvo so bili v veliko slučajih neuspešni. V poraženo delavstvo se naseli vera, da je bilo od voditeljev stavke izdano, in da se tako domnevanje utrdi, vestno skrbe provokaterji v službi kapitalističnih interesov, razni demagogi in prenapetneži ter velikokrat tudi razni korumpirani unijski uradniki.

Kralj jeklarskega trusta, Elbert H. Gary je prepričan, da bo stavkujoče delavstvo v tovarnah njegovega kraljestva poraženo, in ta njegova vera je

mного trdnejša, kakor pa vera John Fitzpatricka in Fosterja v zmago tega delavstva.

Okoli štiriindvajset mednarodnih unij vodi stavko v jeklarski industriji in med njimi ni take solidarnosti in discipline, kakor v direktoriju United States Steel Corporation. V Ameriški federaciji dela, v katero spadajo vse unije, ki vodijo to stavko, se tudi vrši frakeijski boj, kakor v vseh drugih strankah in organizacijah. Tudi v zgradbo Petrove cerkve na skali je prišel razdor. Odrašenik ameriških katoliških Slovencev piše v svojem glasilu: "... katoliški časopis napada katoliški časopis. Duhovnik napada duhovnika. Katoliški lajki voditelji se bore proti katoliškim lajikom voditeljem. Torej — kraljestvo, razdeljeno samo v sebe." Mlajša katoliška duhovščina na Češkem zahteva odpravo celibata in mladi kaplani na Slovenskem se jim pridružujejo v tej zahtevi. Ako so prišli razdori v vse organizacije in stranke, je pač najmanj čudno, da prihaja neednost tudi v vrste največje delavske organizacije, American Federation of Labor, ki je po svojem ustroju popolnoma zastarela za današnje razmere. In ta organizacija je danes v boju proti najpopolnejšemu in najmočnejšemu trustu na svetu. Če bi trdili, da vlada med kapitalisti idealna solidarnost, bi to ne bila resnica, kajti tudi med njimi je boj, konkurenčni boj. Toda njihova mašina za boj proti delavskim interesom je kolosalna in v tem boju so kapitalisti v ogromni večini med seboj edini ker so jim interesi skupni.

Mogotci jeklarskega trusta vedo, kaj je strategija, pa jo na vse mogoče načine vporabljajo tudi v sedanji stavki njihovega delavstva. Na zelo premeten način zabijajo zagojzdo med ameriško in inozemsko delavstvo, ki je vposljeno v jeklarski industriji. V tem delu jim pomaga vse veliko "metropolitansko" časopisje in lokalni dnevnik in tedniki, ki izhajajo v krajih, kjer ima trust svoje obrate. To delo razdvajanja niso pričeli vršiti šele sedaj, ampak ga sistematično izvršujejo že večje število let. Trust je importiral v svoje tovarne in rudnike cele horde inozemskih delavcev iz krajev, kjer je ljudstvo najbolj nevedno in radi tega nazadnjaško in nezavedno. Iz takega ljudstva se da kovati lep kapital in jeklarski magnatje to so razumeli. Jeklarne so bile prava pekla in zaslužjevalnice delavstva. Dolge delovne ure in naporna dela so ubijale delavstvu vsak čut samozavesti. Za čitanje ni imelo nobenega časa na razpolago. O strokovnih organizacijah to delavstvo, večinoma priseljeno iz agrarnih krajev Evrope, ni imelo nobenega pojma. Beseda socializem pa jim je bila nekaj groznega, beseda, ki so jo sovražili in se je bali ob enem. Jeklarski kralji so bili previdni, pa so skrbeli, da je imelo njihovo delavstvo tudi duševno razvedrilo, kateremu mi pravimo poneumnevanje, v cerkvi. Kjerkoli se nahajajo tovarne jeklarskega trusta, tam se dvigajo stavbe katoliških, pravoslavskih in drugih crkvâ, katere podpira ta trust, toda ne "v večjo čast in slavo božjo", ampak zato, ker ta verstva vestno izvršujejo nalogo, ki jim je dana od denarnih interesov. Zato je bila agitacija

za socializem in strokovne organizacije ravno med delavstvom jeklarske industrije najtežja in takorekoč brez vsakih uspehov zadnjih par desetletij. Saj za dokaz tega ni treba drugega, kakor da pogledamo v tiste naše naselbine, kjer so slovenski delavci po večini vposljeni v tovarnah jeklarskega trusta. Napredna misel ni mogla prodreti nikamor, pač pa je cvetel klerikalizem, nevedno maso pa so izrabljali razni tolmači, mazači, agentje itd. Tako bi šlo še dolgo časa naprej, če bi ne bilo zadnje svetovne vojne. Vojna pa je zrevolucionirala tudi glave jeklarskih delavcev, ki so se pričeli zavedati, da so ljudje in kot taki opravičeni do človeških pravic. In trust sedaj dokazuje, da to niso ljudje, ampak neumna inozemska raja, ki nima pojma o ameriških institucijah, ki sovraži vse, kar je ameriškega in je raditega nepristopna amerikanizaciji. Ta raja si je prislužila denarja, ogromne svote denarja, katerega pošilja v kraje, iz katerih se je naselila, ali pa se vrača sama nazaj, obložena z ameriški bankovci. Ameriški delavci, o, to so povsem drugi ljudje in ti so na strani trusta v njegovem sedanjem boju proti "inozemskim elementom".

Da, mnogo ameriških delavcev je res na strani jeklarskih magnatov, ker so najeti nalašč za take slučaje; drugi, ki so s trustom, so bosji, superintendenti, višji in nižji uradniki, in ljudje, ki upajo s klečeplastvom priti na boljše pozicije. Vsled žuženjskih razmer v tej indutriji ameriško delavstvo ni iskalo dela v jaklarnah in jih trust tudi želel ni, ker je preferiral "maso" iz zapadne in vzhodne Evrope, črnce in Azijate. Kar je bilo Amerikancev, so bili rokodelci ali pa uslužbenci prej omenjenih vrst. V vojnem času je prišlo v jeklarne več ameriškega elementa, v inozemsko delavstvo pa več amerikanizacije, toda ne povsem take, kakoršno hoče trust. Pred par leti se je prvič resno pričelo delo za organiziranje delavstva v jeklarski indutiriji v Amer. Federation of Labor. A. F. of L. ni nikakoršna anarhistična ali sindikalistična organizacija, ampak njeni voditelji vseskozi povdarjajo, da stoji strogo na principih ameriške konstitucije in dokazov za te trditve jim ni treba iskati. Kljub temu pripovedujejo sedaj trustjanski agentje od Garyja doli, da ima ta štrajk namen vreči ameriško vlado in vpeljati sovjetski sistem; na kratko rečeno: ta štrajk je začetni poizkus revolucije v Zedinjenih državah. Tako trdijo tisti, ki so z žulji te raje nakopičili milijone in iz milijonov milijarde. Na drugi strani trdijo unijski voditelji, da delavstvo ne zahteva kakih revolucionarnih sprememb, ampak v prvi vrsti skrajšanje delavnika na osem ur in pravico skupnega pogajanja z družbami.

Ni dosti, kar zahteva to delavstvo v sedanjem štrajku, vendar pa bi dosega teh zahtev porodila v bližnji bodočnosti nove zahteve. Ravno to je tisto, česar se trust boji, pa je napovedal boj do skrajnosti delavskim organizacijam. Jeklarski trustjani pripovedujejo svojim kapitalističnim tovarišem v drugih panogah industrije: "V vašem interesu je, da ste v tem boju z nami, kajti če se nam posreči poraziti ta štrajk, bo tudi boj v vaših obratih proti organiziranemu delavstvu lažji."

Skoro tri tedne traja že štrajk in odločitve še ni. Vse veliko in malo časopisje, razun unijskega in socialističnega, je na strani trusta. Unijski voditelji sedaj pripovedujejo, da so državne in zvezne zbornice, občinski zastopi, okrajni in državni uradi večinoma na strani trusta, da preganjajo delavstvo, ga zapirajo in provocirajo na vse mogoče načine. Obžalovati je le, da tega ti agitatorji in uradniki ne vedo pred volitvami, ampak samo v času stavk. Družbe imajo najetih na tisoče deputijev, kateri so oboroženi do peta, in ti ljudje so poklicani, da vzdržujejo mir in red ter varujejo, privatno lastnino. Pred par dnevi pa so listi poročali, da so nekateri teh "varuhov" reda in mira ponoči prirejali roparske pohode po trgovinah ter ropali ljudi po ulicah. Nobena tajnost ni, da so ti "varuhi" po večini karakterji iz nižin življenja, pripravljeni za denar ubijati družinske očete, ki nimajo nad seboj drugega greha, kakor da zahtevajo za svoje družine boljše kos kruha in omiljenje suženjskih razmer v industrijskih pekljih.

V sedanjem boju so delavstvu najnevarnejši nasprotniki provokatorji, ki ga hočejo navajati na razne revolucionarne poizkuse in ravno to je, kar želi trust, kajti za udušitev štrajka se bi potem porabilo brutalno silo. Na drugi strani provocirajo delavstvo kompanije same s svojimi izzivanji in razumljivo je, da delavstvu semintja zavre kri in ga unijskim voditeljem ni mogoče kontrolirati. Skebje, izzivalno obnašanje kompanijskih uradnikov, brutalni nastop puškarjev, vse to so stvari, ki vzbujajo gnjev v čutih štrajkujočega delavca. Zato so ob vsakih štrajkih pojavljajo nemiri in seveda se razume, da se štrajkarji tisti, ki jih povzročajo. Protidelavski listi pa vselej pozabijo pojasniti, kdo je izzval nemire; ne, ne vselej; največkrat se pronajde, da so nemire zakrivali "inozemski elementi", ki nimajo smisla za "red in mir."

Zgodovina razrednega boja med delom in kapitalom v Ameriki se v tem štrajku vse skozi ponavlja. Množica organizatorjev, sposobnih in nesposobnih, na tone cirkularjev, shodi, manifestacije, preiskave, milica, puškarji, policija, vojaštvo, sodišča, vse je v akciji.

Če bo ta stavka izgubljena za delavstvo, tega ne bo toliko zakrivil Gary, ampak milijoni ameriških delavcev, ker nočejo prilagoditi svoje organizacije in načina boja novim razmeram v novem času. A. F. of L. razpolaga z ogromnimi sredstvi, ki bi jih lahko porabila za vzgojo delavstva med štrajki in mu utrjevala razredno zavest. Za največji greh A. F. of L. se bo v delavski zgodovini štelo njeno zanemarjenje politične akcije, kajti to zanemarjenje je direktno v prilog kapitalističnim interesom. In zato je v njej tudi frakcijski boj med starokopitnimi nazori Gompersove mašine in naprednejšimi elementi za spreminitev ustroja in taktike A. F. of L.

Jeklarski trust bo morda izšel iz tega boja zmagovalno, toda končnemu porazu ne ubeži več. Tudi mu je prešla doba, ko se je dalo tole inozemsko rajo, nezavedna kakor je, izkoriščati do skrajnosti za kopicenje ameriškega narodnega bogastva, katerega pa danes še ne lastuje narod. Delavstvo v tej stavki ne

bo dobilo vsega, kar zahteva, pa tudi poraz ne bo popoln. Če ne pridobi nič drugega, kakor osemurni delavnik, je že to velik korak naprej, kajti na razpolago bo imelo več časa za čitanje in izobrazbo in temu bo sledilo spoznanje, da leži rešitev delavstva v strokovni in politični organizaciji.

Kajzer je sanjal o svetovnem gospodstvu, za tako gospodstvo pa je bilo treba zmag. Kakor Gary, je bil tudi on prepričan v zmago njegovih armad. In kaj je danes kajzer? In kaj bodo jutri drugi kajzerji, finančniki in tisti, ki imajo še krone na glavah?

Slovenski delavci, tisočkrat so vam razni naši agitatorji ponavljali: Organizirajte se in učite se spoznavati pomen organizacije. Vselej, kadar ste v boju za izboljšanje položaja, naletite na odpor kapitalistične organizirane sile. Že davno bi morali spoznati, da je vaše mesto v strokovnih organizacijah in v J. S. Z. in že davno bi morali postati agitatorji za razširjanje tega lista, ki se bori na čelu J. S. Z. za vaše interese.

Zc

Program Komunistične stranke.

Ruski socialisti in nekateri elementi, organizirani v socialističnih federacijah, katerih člani prihajajo iz stare Rusije in so se po odslovitvi iz socialistične stranke organizirali v "Komunistični stranki", so sprejeli na svoji konvenciji v Chicagi program, ki ga priobčujemo v naslednjem:

Program se glasi:

"Komunistična stranka je izraz razrednega boja delavcev proti kapitalizmu. Njen cilj je voditi ta boj za osvojitve politične moči, strmoglavljenje kapitalizma in uničenje buržvazne države.

Komunistična stranka se pripravlja za revolucijo v taki meri, da razvija program za takojšnjo akcijo, izražujoča razredni boj proletariata. Ti boji morajo biti navdhanjeni revolucionarnim duhom, in morajo služiti tej svrhi.

Komunistična stranka je v svojem temelju stranka akcije. Delavstvu daje zavest o njegovemu potlačenju, o nemogočnosti izboljšanja njegovih razmer pod kapitalizmom. Vodi boj delavstva proti kapitalizmu, razvijajoča se v popolnejšo obliko in svrhu v masni akciji revolucije.

Komunistična stranka smatra, da je razredni boj v svojem jedru političen, to je, da je boj za osvajanje državne moči.

a) Komunistična stranka bo imela na čelu svoj dosledni apel za proletarsko revolucijo, boje za odstranjenje kapitalizma in vpostavljenje proletarske diktature. Ko bo opozicija buržvazije uničena, razlaščena in stopnjema izenačena v delavske skupine, preneha proletarska diktatura, in ko izumre država, prenehajo tudi razredne razlike.

b) Sodelovanje pri parlamentarnih kampanjah (volitvah), ki so v splošnem boju delavstva sekundarnega pomena, služi le v namen revolucionarne propagande.

c) Parlamentarni zastopniki komunistične stranke ne bodo predlagali ali podpirali reformnih

ukrpeov. Parlamenti in politična demokracija bo uporabljanja le v prilog organiziranja delavskega razreda proti kapitalizmu in državi. Parlamentarizmi zastopniki bodo razkrivali potlačujoči razredni značaj kapitalistične države, izkoriščajoči postavodajno zbornico za tolmačenje in povdarjanje razrednega boja; prikazovali bodo parlamentarizem in parlamentarno demokracijo kot sredstvo za izkoriščanje delavstva; analizirali bodo kapitalistične zakonodajne predloge in reformistična mazila za odstranitev glavnih vzrokov kot zadeve, ki nimajo za delavce nobene temeljne vrednosti.

d) Nominiranje kandidatov za javne urade se omeji le na zakonodajna telesa, kakor na občinsko upravo, državno legislaturo in zvezni kongres.

e) Nepomirljiv značaj boja se mora obdržati pod vsemi okolnostmi. Zaradi tega ne bo komunistična stranka v svojih volilnih kampanjah samih, kakor tudi v drugih svojih aktivnostih, sodelovala s skupinami in strankami, ki ne zagovarjajo revolucionarnega razrednega boja, kakor so na pr. socialistična stranka, Labor party, Peoples Council in Nonpartisan Liga itd.

Komunistična stranka bo smatrala za svoje glavne kampanje velike industrijalne boje delavskega razreda, da na ta način razvije pojem o razmerah med štrajka in odstranjenju kapitalizma.

a) Kom. stranka se bo udeleževala masnih štrajkov ne le zaradi neposrednih svrh štrajkov samih, temveč, da se iz masnih štrajkov razvijejo revolucionarne namere in akcije.

b) Masni štrajki so mogočni faktorji, iz katerih se razvija delavsko razumevanje in akcija za osvajanje moči.

c) V masnih štrajkih, pod razmerami koncentriranega kapitalizma, je prikrita latentna tendenca k splošnim masnim štrajkom, ki zavzemajo politični značaj, in se pokazuje impuls napram proletarski diktaturi.

V teh splošnih masnih štrajkih bo komunistična stranka naglašala nujnost, da prevzamejo delavci v svoje roke industrijo in jo upravljajo; da prevzamejo v svoje roke družabne funkcije, ki jih opravljajo kapitalisti in njih organi. Štrajk ne sme biti reč izoliran, omejen ali pasiven; postati mora pozitiven, vsposobljajoč delavce za popoln prehod in prevzete industrijalne in družabne kontrole.

a) Vsaka krajevna in okrajna organizacija stranke mora izvršiti z industrialnimi skupinami v svojem kraju, t. j. tovarnah in premogokopih, soglasje, in v tem soglasju mora voditi svojo agitacijo.

e) Kjerkoli je mogoče, se imajo ustanoviti tovarniški odbori komunistične stranke, ki se bodo sestajali s člani stranke v svrhu komunistične agitacije med delavci dotične tovarne ali industrije. Ti odbori se imajo kot posamezni deli komunist. stranke združiti, tako da bo imela stranka žive stike z delavci, in da jih v slučaju krize mobilizira za akcijo proti kapitalizmu.

Kom. stranka se mora aktivno udeleževati bojev za zrevolucioniranje delavskih unij. Nasproti strokovnemu unionizmu A. F. L. in njej podobnih

organizacij propagira kom. stranka industrijalni unionizem in organizacijo industrijalne unije, naglašajoča njih revolucionarni pomen. Industrijalni unionizem ni le enostavno sredstvo za vsakdanje boje proti kapitalizmu; njegov končni cilj je revolucionaren, vključujoč nujnost prenehanja kapitalistične parlamentarne države. Industrijalni unionizem je faktor v končni masni akciji, za osvajanje moči, in bo tvoril temelj industrijalne uprave kom. družbe.

a) Kom. stranka priznava, da je A. F. L. reakcionarna; da je trdnjava kapitalizma. b) V raznih tovarnah, kakor že dopuščajo razmere, se imajo organizirati delavski svjeti, z namenom, da se vodi med starimi unijami boj za industrijalna načela, na ta način zedinjajoči in mobilizujoči bojne moči; kjerkoli je mogoče, se imajo ti sveti združiti v centralo. c) Glavna naloga komunistične stranke bo, da agitira za sestav ene splošne industrijalne unije, ki ima sprejeti pod svoje okrilje I. W. W., W. I. I. U. in vse neodvisne in od A. F. L. odklonjene unije, kakor tudi bojne unije A. F. L., in vse neorganizirane delavce na temelju revolucionarnega razrednega boja.

Kom. stranka bo podžigala gibanje delavcev v tovarnah, kjer zahtevajo delavsko kontrolo v industriji, pokazujoča v tem meje pod kapitalizmom; v jedru bo podpirala vsako gibanje podobno tovarniškimi delavcem na Angleškem, Shop Stewards. Ta gibanja (enako naperjena proti unijski birokraciji) imajo biti v zvezi s kom. stranko.

Neorganizirani delavci brez strokovnega znanja, to so industrijalni delavci sploh, kakor tudi farmerski delavci, tvorijo večino delavskega razreda. Kom. stranka bo direktno in sistematično agitirala med njimi ter jih poučevala o industrijalni uniji in njeni akciji.

V tesni vezi z industrijalnimi delavci stoji vprašanje z delavci afriškega rodu. Vprašanje črncev je politično in gospodarsko vprašanje. Plemensko zaslužjevanje črncev je enostavno izraz njihovega gospodarskega robstva in potlačanja; eno poostruje drugo. To zavozljava vprašanje črncev, toda proletarski značaj s tem ni spremenjen. Kom. stranka bo vodila med črnimi delavci agitacijo, da se pridružijo ostalim razredno zavednim delavcem.

Zedinjene države razvijajo agresivni militarizem. Kom. stranka bo vodila boj proti militarizmu kot fazi razrednega boja, da na ta način pospeši padec kapitalizma.

Boj proti imperializmu, sam na sebi neizogibno mednarodnega značaja, je temelj proletarske revolucionarne akcije v tej dobi.

a) V kom. Internacionali mora biti torej vez za skupno akcijo napram imperializmu.

b) Komunistična stranka naglašča skupen značaj boja delavcev vseh narodnosti, ki jim je solidarnost delavcev vsega sveta potrebna."

Predno preidemo v detajle tega programa, se nam zdi potrebno pogledati nekoliko v zgodovino ruskih socialistov in njih gibanje v Ameriki. Kajti če poznamo njih duševno razpoloženje in njih akci-

je odprej, nam bo lažje soditi o stališču, ki so ga zavzeli z ozirom na njih bodočo aktivnost.

Socialistično gibanje med ruskimi delavci v Ameriki datira iz leta 1906—, to je takoj po prvi ponesrečeni ruski revoluciji. Tista leta je prišlo v Ameriko mnogo ruskih delavcev, največ seljakov in pristaniških delavcev, ki so bili zaradi svoje revolucionarne aktivnosti izgnani iz domovine.

Mnogo teh se je naselilo v Zd. državah in Kanadi po farmah, strokovno izurjeni pa, ki so prišli iz baltičskih provinc in mest kot Kieva, Odese in t. d. so ostali v večjih mestih. Z duhom revolucije v svojem srcu so se naselili, živeli in čakali na dan, ko pride revolucija zopet na dnevni red, vrže carja, jim da zemljo in vse pogoje za življenje, kakor so ga poznali v prirodi in jim ga je narekovala njihova nepokvarjena prirodnost.

Leta 1907 je skušal te elemente organizirati v socialistične klube piscu teh vrst dobro znani socialistični agitator Mihael Altshuler. Njegov namen je bil, da organizira vse ruske "revolucionarje" — kakor so se nazivali — v socialistično federacijo in jo priključi k socialistični stranki. Pri tem delu mu je šla socialistična stranka na roko. Organiziral je kakih 12 klubov. Toda vzdržali se niso na površju, ker je bilo med njimi preveč različnih nazorov o taktiki — in kar je bilo glavno: drug drugemu niso zaupali. V splošnem so bili ti ljudje avtorevolucionarji, to je samo revolucionarji, in nič drugega. Za administrativna in parlamentarna dela, potom katerih urejajo in vodijo delavci svoje moderne organizacije, niso imeli nobenega smisla. Nekako tako so se ponašali napram tem rečem, kakor hrvatski sodrugi dokler so bili v J. S. Z.: bili so nekakšne vrste revolucionarni evangelisti. Po mnenju teh ljudi je vsak urad namenjen birokraciji. To so zaključevali enostavno iz sistema carskega režima.

Ker ni imela ameriška stranka v svojem programu takojšnje revolucije, jih marljivi Altshuler ni mogel pridobiti za njo. Pozneje so se organizirali v federacije in pristopili k stranki Leti, Litvinci, Estonci in Ukrajinci, toda iz Velike Rusije je bilo le semtertje nekaj članov raztrešenih, ki so spadali k stranki po okrajih.

Ko je padel carski režim in je prišla na površje Kerenskijeva vlada in pozneje boljševiška, so pričeli ruski delavci v trumah pristopati k socialističnim klubom, in posledica tega je bila, da so ustanovili svojo federacijo ter jo priključili k Socialist Party, v mnenju, da se stranka vsaj sedaj izreče za takojšnje izvršitev revolucije. Stranka je sicer priznala sovjetsko rusko vlado, toda revolucije za Ameriko ni napovedala. To je izgledalo za rusko federacijo precej reakcionarno in protirevolucionarno. Po njih mnenju, bi se morale po ruski revoluciji vse socialistične stranke po svetu izreči za iste revolucionarne metode in predpostavke za akcijo, kakršnih so se poslužili ruski boljševiki, ne glede na razmere, v katerih delavci žive. Da se to v socialistični stranki izvrši, je začela ruska federacija delati nato, da "okupira" stranko takozvano "levo krilo"; to so bili v svojem jedru elementi, ki so že dalj časa gle-

dali, da se polaste notranje strankine uprave, ne toliko z nameni, za katerimi so šli ruski boljševiki, ampak da bo na mestu druga mašina. Kdor razume te intrige, mu tudi ne bo težko uganiti, zakaj je prišlo na konferenci levega krila v New Yorku, potem ko ga je stranka odslovila, med federacijami in "levim krilom" do razcepa. Ta razcep se še danes manifestira v komunistični del. stranki in komunistični stranki. Na eni strani gre za dominiranje amer. socialističnega, odnosno komunističnega gibanja od strani ruskih in ostalih tujezemskih revoluc. šoviniističnih frakcij, na drugi pa anglosaških.

Ruski revolucionarji so gledali ameriške razmere z rusko dušo. V Rusiji so bili prišli na površje sovjeti in so se razglasili kot za najboljši aparat za vladanje, ki ga more dati družabna revolucija. Ne bomo se spuščali v vprašanje, če je sovjetski sistem res najboljši aparat za postavodajo in upravljanje industrije. Ta sistem je sedaj na preizkušnji. Če se obnese za Rusijo, si ga bodo gotovo obdržali in izpopolnili. Da je v njem nekaj novega, to je prilagodnega za pravilnejše zastopstvo, ki daje prednost poklicem v industriji, ne pa profesionalnim politikarjem, je vredno vpoštevanja. To načelo bi se dalo raztegniti na vse družabne panoge in porabiti gotovo tudi v drugih deželah.

Načrti za prehod iz kapitalistične družbe v socialistično so že danes na roki tudi v Ameriki in so lahko na vpogled komurkoli, ki se zanje zanima.

Toda Komunist. stranka govori na primer o odborih, ki naj sodelujejo v tovarnah z delavci, da se izvedejo izdatno takozvane masne akcije in slučajna revolucija, to je, da prevzame proletarij v svoje roke tovarne in druga družabna podjetja. Ne glede na to, da je po sredi država, to je politična oblast, ki brani interese tovarnarjev, in bi vsak tak poizkus preprečila z brutalno silo, bi bilo poleg tega zanimivo vedeti, kako naj pridejo na primer v tovarno obdržavati seje in shode revolucionarni intelektualci kakor Fraina, Reed, Horwich, Rutenberg in nekateri drugi voditelji kom. strank, ki sploh niso delavci, ker ne delajo v tovarni. In če bi delali v tovarni, kaj bodo rekli o njihovi asitaciji organizacije kot je I. W. W., A. F. L., U. W. I. U., itd., ki so se že izrekle, da s takó masno akcijo, kakor jo zamišljajo komunisti, nečejo imeti ničesar opraviti? Kaj naj to pomeni za delavce na splošno? Nič manj in nič več kakor to, da so delavci prenesli svoje taktične boje iz svojih dvoran v tovarne. Če si je to sploh mogoče predstavljati, kako naj se ta taktična vprašanja rešujejo v tovarnah, če bo to sploh mogoče, bi to pomenilo najprvo pridobitev delavske diktature nad delavci samimi, kar bi značilo le pomnožitev medsebojnega delavskega sovraštva, ne pa medsebojne sloge. Mesto masne akcije za doseg revolucionarnega cilja: podružabljenja industrije in diktature proletariata, bi bila masna akcija najprvo naperjena proti delavcem ene tovarne same. Če se poglobimo za trenutek v te slike, smo na jasnem, da bi bilo to nekaj babilonskega. Da bi imel pri tem največji dobiček kapitalizem, se razume samo po sebi.

(Konec prihodnjič.)

KORĚSPONDENCA

TAJNIŠTVA J.S.Z.

Sodrug B. piše: "Proletarec" ne zastopa prave platforme ali razmer, v katerih živi delavec. Proletarec ne zastopa moskovske Internacionale. Kadar bo Proletarec priznal Internacionalo, takrat bom šel pa spet zanj na delo . . ."

Sodrug B. moramo pojasniti tole:

Predvsem je stvar ta, da Internacionala sploh še ni obnovljena, pač pa se delajo priprave in poizkusi, da se obnovi. V Moskvi je bil en tak poizkus, v Brnu drugi. Zadnje čase se konferira tudi v Luzernu. Kaj bo iz te obnovljene Internacionale, kakšen program bo sprejela — tega ne ve danes še živ krst. Moskovske in brnske konference še ni smatrati za Internacionalo. Moskovska konferenca naravno želi, naj sprejme bodoča Internacionala njen — komunistični program. To je seveda razumljivo, kajti Rusiji gre v prilogo tako in ne drugačen. Rusija je v tej vojni izvršila del družabne revolucije, to je tisto, kar je bilo v Internacionali šele teorija. Za koliko mora obnovljena Internacionala vsled teh dogodkov, če se razmere na Ruskem ne predrugačijo med tem časom, pomakniti svoj teoretični program naprej, še ni znano in tudi ne bo tako dolgo, dokler se ne snidejo zastopniki vseh narodnostnih organizacij. Koliko to obnovljena Internacionala spoznala ali priznala na splošno v taktiki za preživelost, je treba počakati, ker v naprej ne ve tega nihče. Kar gotovo pa je to, da obnovljena Internacionala ne bo delala načrtov za taktiko za vse dežele enako. To, kar je pridobljenega, bo treba braniti; za tisto, česar še ni, se bo treba boriti. Ali se sprejmejo za boj nove metode, to je demokratične ali diktatorične, narodna obramba itd. je tudi stvar Internacionale. Bržčas se bosta vpoštevali obe metodi, tako da je mogoče izbirati med eno in drugo, kakor diktirajo kje čas in razmere.

Da so duhovi razburjeni, in da bi nekateri želeli, naj bi šlo vse gladko izpod rok, kakor se čita na primer v programu, se da razlagati iz tega, ker je delavstvo v tej vojni največ trpelo. Sedaj hoče nekaj novega, to kar imajo v Rusiji. Toda kako naj delavci dosežejo predrugačenje sedanjega sistema, če se pa ne zanimajo za svojo organizacijo in svoj časopis? Sama nezadovoljnost ne spodi niti muhe z našega nosu, če je ne odpodimo z roko. Rekli boste, da je danes na rožicah postlano samo tistim listom, ki pišejo komunistično, ki zagovarjajo komunistični program in hvalio na vse pretege vse, kar se zdi ušesom radikalno. Well, poglejmo, če je Vaše domnevanje in vsih takih, ki to trdijo, opravičeno?

Po Vašem mnenju je bil "Proletarec" dober in radikalen list pred vojno. All right. Ali je imel vsled tega manj težko finančno stališče kakor danes, ko po Vašem mnenju ne piše več tako radikalno? Kaj še; beračili smo ravno tako, kakor danes. V

New Yorku je izhajal Revolutionary Age, glasilo "levega krila", gotovo zelo radikalen list. Ali mislite, da je prenehal izhajati, ker mu je šlo predobro? Njih klici za podporo, so bili glas vpijočega v pušavi.

V Chicagi je bil med nemškimi delavci zelo radikalno urejevan list Chicagoer Arbeiter Zeitung, ki se je boril za svojo dnevno eksistenco leta in leta. Človek bi mislil, da se bo list vpricho njegove radikalne vsebine čitateljem priljubil, in da ga bodo podpirali. Toda kaj se dogaja? Vsled pomanjkanja naročnikov in slabe podpore mora list v par tednih prenehati izhajati kot dnevnik in se zadostiti le s tedensko izdajo. Neka sodružica, ki je v zvezi z upravo lista, se je osebno potožila, da so tisti radikalni gobeždači najslabši podporniki lista. To ne zadene samo nemških socialističnih radikalcev, ampak poprečno vseh narodnosti.

Delavsko gibanje ne zavisi le od lepo donečih fraz in gesel, marveč od dela in agitacije. Vsi tisti, ki so stali v kritični dobi na strani J. S. Z. in Proletarca in še danes stoje, so v naših očeh najrevolucionarnejši sodruzi!

Tajništvo J. S. Z.

Cleveland, Ohio. — V sredo, dne 1. oktobra se je v Birkovi dvorani vršila seja slov. soc. kluba št. 27, JSZ., katere se je udeležilo več sto ljudi. Seji je predsedoval sodrug Javh. Po končanem dnevnem redu so navzoče nagovorili sodruzi Fr. Zajec iz Chicage, Teodorovič in J. Oven iz Detroita ter A. Zornik iz Penna. Za njimi je sledil sodrug E. Kristan, ki je v dvournem predavanju slikal evlucijski razvoj družbe iz ene oblike v drugo, razvoj človeka iz dobe najožje primitivnosti v današnjo moderne tehnike in pot, ki vodi potom te evolucije v socializem. Nemo-goče mi je s par vrsticami opisati to globoko zamišljeno predavanje; omenim naj le, da so navzoči pazno sledili izvajanjem predavatelja, ki je napravil s svojim govorom najboljši vtis in zbližal duhove, ki so se zadnje čase v naših vrstah zelo razhajali vsled razlike v mišljenju o naši dosedanji taktiki.

Po končanem predavanju se je nabrala svota \$30.50 v podporo Proletarcu in nekaj novih naročnikov. Tudi klub je dobil nekaj novih članov, mnogi pa so obljubili pristopiti na prihodnji seji.

Na tej seji je bilo navzočih okoli 80 delegatov konvencije JSZ., ki je ravno ob tem času zborovala v tem mestu. Mnogi so na koncu seje izrekli obžalovanje, ker ne moremo pogostejše prirejati takih predavanj, ki bi bila neprecenljivega pomena za naše delavstvo.

Poročevalec.

V krogih, ki imajo stike s senatom, mislijo, da bo senatni odbor za zunanje zadeve gotovo izza izjav, ki jih je podal Bullitt, še enkrat zaslišal državnega tajnika Lansinga. To je nele verjetno, ampak skoraj neizogibno in Lansingova izpoved se pričakuje z največjo napetostjo.

UTRINKI.

Velika železničarska stavka na Angleškem je končana. Med organiziranimi železničarji in vlado je dosežen kompromis, katerega vsebina pa je doslej še neznana. Ko so imeli zastopniki železničarjev in vlade svojo zadnjo konferenco, je bila na ulicah zbrana ogromna množica ljudstva in po naznanilu, da je dosežen sporazum, se je, kakor pravijo telegrami, ponovilo to, kar je videl London, ko je prišla vest, da je sklenjeno premirje. Če se zdi to komu čudno, naj se poizkusi zamisliti v pomen take stavke, ki ohromi promet po vsej deželi. Naj omenimo le nekatere posledice, ki so se pokazale, ko je trajala šele kratek čas. V mornarici so morali vpeljati racioniranje živeža kakor v vojnem času. Nekoliko stotisoč ljudi v drugih industrijah je bilo brez dela, ker niso podjetja dobila potrebnih surovin, ker je primanjkovalo vozov za rudnike, in ker so se drugod skladišča prenapolnila. V nekaterih mestih se je morala razsvetljava znižati na najmanjšo mero. Na Irskem so bile luke in končne železniške postaje zabasane z blagom.

Poizkusov, da bi se stavka zlomila, se ni manjkalo, in tuptam se je posrečilo spraviti za silo kakšen vlak iz postaje. Ali vsi taki rezultati so bili bolj smešni kakor resni. Vlada je kmalu spoznala, da ne pomaga sila, zlasti kjer se ne more sila na noben razumen način opravičiti. Ena najznamenitejših prikazni stavke je bila namreč vzorna disciplina, ki je ves čas vladala med železničarji. To se večinoma opazuje pri vseh podobnih bojih na Angleškem, in zato je tam tako malo mogoče opraviti z vojaštvom in vojnimi sodišči. Lahko se očita angleškemu delavstvu, da je preveč konservativno, toda njegovi uspehi v neštetih bojih dokazujejo, da je baš s svojo treznostjo doseglo več, kakor se doseže, če se le brez prevdarka buta z glavo ob zid.

Občinstvo je imelo lepo priliko spoznati moč organiziranega dela in tudi ta nauk ne more ostati brez dobrih posledic. Anglija je imela po končani vojni že nekoliko velikih stavk, ki so vse posegle globoko v življenje naroda in države. V nobenem slučaju pa ni bilo mogoče prisiliti delavstva na kolena, in to mora razširiti in utrditi spoznanje, da je resnično prišla nova doba, ko se mora z delom računati drugače, kot je bilo nekdanj v navadi. Industrijalna plutokracija brani seveda tudi na Angleškem svoje razredne interese do skrajnosti in ne misli na to, da bi se vdala zahtevam novega časa. Najbrže se bo upirala do zadnjega in upala na zmago. Toda to ni odločilno. Važno je to, da je bilo razpoloženje javnosti véasi, posebno v dobi stavk, protidelavsko, in da se to bolj in bolj izpreminja. Simpatije večine se obračajo vse bolj na delavsko stran, in to je neprecenljiva pridobitev za prihodnji razvoj.

Kar je angleško delavstvo doslej doseglo, pri tem gotovo ne ostane. Tudi tam imajo svoj končni cilj, in če ga ne bi imeli, bi jih razmere prisilile na to, da si ga poiščejo. Ali temu cilju se približuje razumno. Nekaj resnice je v tem, da je hladnokrv-

nost lastnost anglosaškega značaja. Véasi se je to zamenjavalo s počasnostjo, z obotavljanjem in z neodločnostjo. Ali v tej brezstrastni hladnokrvnosti je velika trdovratnost, ki ne odneha, dokler ne doseže svojega cilja, ali pa ne spozna, da je sploh nedosežen. To trdovratnost ima tudi angleško delavstvo in zato se ni treba bati, da bi obtičalo na pol poti in se skesalo, preden doseže končni cilj. Z vsakim bojem, z vsako delno zmago mu pride nekoliko bliže in vse to približevanje je zanesljivo, ker si z vsakim korakom utrjuje svoj položaj, tako da postaja vsako novo delo varno. Angleška taktika se lahko smatra za počasno taktiko, toda njena velika vrednost je v tem, da preprečuje reakcije in izgube pridobljenega. Če je ni v vseh slučajih slepo posnemati, jo je vendar treba resno vpoštovati, zlasti v éasih, kadar plamte strasti visoko in je nevarnost, da se s tem oškoduje nujno potrebna treznost.

Meseca decembra se pričakuje mednarodni kongres socialističnih dijakov, ki se snide najbrže v Švici. Svoj začetek je imelo to gibanje na Francoskem, kjer je skupina socialističkih dijakov dne 11. februarja izdala manifest, naslovljen socialističnim dijakom vsega sveta, s pozivom, da naj izrečejo svoje mnenje in podalo éventualne predloge za sestanek, ki naj bi omogočil tesnejšo zvezo med socialističnimi dijaki. Poziv je imel uspeh. Odgovori so prišli iz različnih dežel. Skupina v Monakovem je priporočala, naj se éim prej skliče sestanek v Švico, kjer naj bi se študenti zbrali okrog Romain Rollanda in se posvetovali o najboljših sredstvih za doseg skupnega cilja. Nato so se Francozi obrnili do švicarskih sodrugov, češ da so vsled nevtralnosti najbolj pozvani, da skličejo kongres za ustanovitev mednarodne federacije socialističnih dijakov. Naposled se je ustanovil mednarodni odbor, ki naj organizira kongres in ki predlaga, da se snide meseca decembra v Ženevi. Ta odbor, éigar naslov je Comité International des Etudiants Socialistes, 8 Rue des Chaudronniers, Geneva, Suisse, je izdal apel, naslovljen na socialistične dijaške organizacije in na dijake, ki simpatizirajo z gibanjem in sprejema tudi vse prispevke v ta namen.

Nemška vlada je izdala dekret, s katerim se ukazuje odstranitev vseh monarhističnih znakov z gradb, dokumentov, pečatov, kolkov, povsod, kjer se doslej še nahajajo. — Dasi je stvar navidezno formalna, ima vendar svoj pomen. Take zunanosti vplivajo, zlasti pri nekaterih ljudeh tudi na notranjost močno. Monarhisti pač ne bodo zaradi tega opustili vse nade, nekoliko jim bo pa vendar ohladilo pogum in jim pokazalo, da se jemlje republika resno, nasprotno pa bo dvomljivec med republikanci podalo trdnejšo zavest. In to bo dobro.

V Minneapolisu se je zadnji petek sešla nenavadna konvencija. Sešli so se člani raznih znanih indijanskih plemen iz Zedinjenih Držav. Kanade, Mehike in južne Amerike na zboru družbe "Society of American Indians." Baje je to prva konvencija

ameriških polnokrvnih Indijancev. Namenjena je pač v prvi vrsti interesom Indijancev iz Zedinjenih Držav, vendar pa se je omenjeni družbi zdelo važno, da se je udeleže Indijanci iz vse Amerike.

Družba je bila organizirana meseca aprila 1911 na državnem vseučilišču v Ohio in njen namen je povzdiga in izobrazba ameriških Indijancev ter podelitev ameriškega državljanstva vsem tukajšnjim Indijancem. To je tudi glavni namen sedanje konvencije. Ta se vrši na poljani minnesotske univerze in predsednik vseučilišča Marion Le Ray Burton je tudi predsednik konvencije. Med glavnimi govorniki sta dr. Carlos Montezuma, polnokrven Indijanec iz Chicage in praktičen zdravnik, ter dr. Charles Eastman z amherstskega kolegija, ki je tudi predsednik družbe. Prvi pripada plemenu Apašev, drugi pa je Sioux.

Komediant D'Annunzio deklamira frazasto, kakor je od nekdanj vajen, da zahteva vsa Reka italijansko aneksijo. Ker je na svetu več ljudi, ki poznajo tega junaka le po imenu in verjamejo, kar jim drugi povedo, mu tudi to marsikdo verjame. Kako malo podlage ima ta bajka, je pa pokazal Ruggiero Gotthardi, rojen Rečan, ki je pravkar dospel v Pariz. Gotthardi je predsednik avtonomistične stranke na Reki, po narodnosti Italijan, toda nasprotnik aneksije.

Ko je D'Annunzio prišel na Reko, sta bila Gotthardi in njegov prijatelj Oscare Battestin aretirana in vržena v ječo, toda posrečilo se jim je pobegniti v Jugoslavijo, odkoder je Gotthardi prišel v Pariz, da predloži mirovni konferenci svoje nazore. V izjavi, ki jo je objavil, pravi:

„Izmed vsega prebivalstva, ki šteje 50,000 duš in izmed volilcev, katerih je 12.000, imamo 2,282 izrecnih pristašev. Najmanj 1000 drugih nam je izreklo svoje simpatije, le da se zaradi svojih trgovskih interesov v sedanjem položaju ne upajo glasno izreči svojega mnenja. Nadalje je 5,000 socialistov nastopilo proti aneksiji. To je skupaj 8,500 volilcev izmed 12.000, ki ne žele ne italijanske ne jugoslovanske vlade. Ali ne prepričujejo te številke? Klica po avtonomiji ni sedaj mogoče slišati, ker je potlačen od D'Annunzia. Battestin in jaz sva srečno rešila življenje. Pobegnili sva v Beograd. Na najini glavi je bila razpisana cena v znesku 10.000 dolarjev. Nikdar nisem bil prej v Jugoslaviji, toda ta poset me je prepričal, da gledajo Jugoslovani na to vprašanje bolj razumno, kakor Italijani. Tudi oni so prepričani o svojih pravicah. To sem spoznal na deželi in v mestu in v Narodni skupščini. Po vsej Jugoslaviji so se oglašali prostovoljci, da poženo D'Annunzia v morje. Nastopili bi bili prej, če jih ne bi bil pregovoril, da naj počakajo, kakšen uspeh bo imel moj poset v Parizu. Ljubeznivost jugoslovanske vlade mi je omogočila, da sem sploh prišel sem, kajti dala mi je potreben denar na enostavno obljubo, da ga povrnem. In jaz nisem Jugoslovan!“

Gotthardi vodi energično kampanjo, da bi prepričal javnost o pravičnosti svojega nazora.

O njegovem stališču bi se dalo govoriti. Abso-

lutna avtonomija, na kakršno misli „Demokratsko avtonomistična stranka“ na Reki, pač ni zelo pametna reč, kajti to bi bila nekakšna druga republika SanMarino, samestalna državica, ki ne bi mogla ne živeti, ne umreti. Njen položaj bi bil še mnogo neugodnejši od sanmarinskega, kajti Reka je trgovsko in tudi industrijsko mesto. V današnjem gospodarstvu pa ne morejo take male skupine uspevati. Povrh tega ni mogoče prezreti dejstva, da morajo Jugoslovani imeti svoj izhod na Jadransko morje, in da ga morajo imeti tam, kjer je kaj vreden, ne pa tam, kjer bi bilo to vseč italijanskim imperialistom. Mogoče pa bi bilo priznati Reki v Jugoslaviji obširno mestno avtonomijo in zagotoviti nacionalno enakopravnost obema tam živečima narodnostima. S tem bi se italijanski prebivalci na Reki povsem lahko zadovoljili, kajti njih želja po avtonomiji izvira pač le iz strahu, da bi bila njih italijanska narodnost v nevarnosti, če bi mesto pripadlo Jugoslaviji. Ta strah se lahko odpravi in Jugoslavija bi morala to storiti ne le iz nacionalne pravičnosti, temveč tudi v svojem lastnem interesu, da ne nastanejo v deželi nacionalni boji, ki bi napravili z nje novo Avstrijo in ovirali njen napredek.

V Parizu so neprenehoma hvalili admirala Kolčeka kot pravega demokrata, ki je baje poklican, da napravi ne le v Sibiriji, ampak po vsej Rusiji red na čisti demokratični podlagi. Nam se je vedno težko zdelo verjeti v to admiralsko demokratičnost, in nekatere vesti, ki prihajajo sedaj iz Sibirije, potrjujejo ta sum tako, da se pravzaprav že ne more več govoriti o sumu. Ivan Jakušev, predsednik prve sibirске dume, ki ni boljševik, je izdal tajen proglas, pozivajoč ljudstvo, naj vrže Kolčakovo vlado, in sklicuje konferenco za prireditev vsesibirskega ustavodajnega zbora. Kot naloge take konference navaja:

Ustanovitev provizorične vlade, ki naj bo odgovorna kongresu zemstev.

Določitev pravil in osnov za sklicanje vsesirske ustavodajne skupščine.

Obnovitev državljskega zakona in reda.

Odstranitev ukazov, ki prepovedujejo kmečkemu prebivalstvu posest zemlje.

Obnovitev svobode za industrialne organizacije in zakone za varstvo delavcev.

Odstranitev reakcionarne vojaške vlade.

Amnestija za osebe, ki so bile udeležene v bojih strank.

Proklamacija pravi, da bo mesto in čas kongrence pozneje določen.

Iz tega je precej jasno razvidno, da mora biti Kolčakova vlada reakcionarna, pa naj pravijo njeni zagovorniki o njej, kar hočejo. Jakuševljeva proklamacija gotovo ne diši p oboljševizmu, a vendar so vedno pravili, da prestavlja Kolčakova vlada vse protiboljševiške demokratične elemente. Kar navaja Jakušev kot naloge konference, pa kaže, da je mora Kolčak uvajati reakcijo kar na debelo in da so pri tem tudi bajke o redu, ki ga je baje napravil v Sibiriji, prazne, kajti sicer ne bi bilo treba pozi-

vati konferenco, da naj skrbi za obnovitev reda. Očitno mora biti Kolčakova vlada protidelavska in kakor se zdi, tudi protikmečka. Kako dolgo se bodo dali z zavezniki še voditi za nos od človeka, ki želi njih podporo, pa se pri tem norčuje iz njih?

KOMEDIJONTI.

V neki bivši "oštariji" na 22. cesti in v farovžu na Lincoln St. v Chicagi se zadnje čase igra zanimiva komedija. Košček te igre se vrši tudi v Des Plaines, Ill. Glavni junak te tragikomedije je Kazimir ter njegove ljubice Sloga, Edinost in Ave Marija ter še dve druge ljubice, ki delati za ljubeznivi skazeni mir.

Sloga je pred nekaj dnevi v silnih bolečinah umrla na posledicah nerednega poroda. Oče Kazimir je dal svoji novi hčerki ime Edinost, ker je tako zelo podobna pokojni mami. Zdravniki so dejali, da se more Slogino hčerko rešiti le z velikim kupom dolarjev, ker ima za njeno mladost nenormalno velik želodec, ki ne more prebavljati drugega, kakor dolarje.

Drugi prizor: Oče Kazimir in njegovi trabanti so tekali po hišah okoli dobrih slovenskih rojakov, kateri imajo kaj evenka, naj ga za božjo voljo darujejo mladi hčerki, kajti drugače umre. In naši dobri ljudje, ki ljubijo mlada bitja, so prihiteli na pomoč s petdesetaki in stotaki, v povračilo pa so prejeli lepe pildke, na katerih so naslikane krasne številke, ki v sanjah lahko pomenijo denar, v blaznici pa tudi bogastvo.

Tretji prizor: Zdravniki po daljšem posvetovanju sklenejo obvestiti očeta Kazimirja, da dobri rojaki niso poslali dovolj "keša", raditega je treba iskati tega zdravila kje drugje, ali pa izkopati za hčerko majhen grob poleg mlade matere Sloge. Pretresljiv je bil prizor, ko so resni zdravniki tako govorili izmučenemu očetu. Toda Kazimir je mož, navajen udarec šibe božje, udan v kelih trpljenja. Premagal je še večje težave in končno je božja previdnost vedno nanesa tako, da je bilo dosti dolarčkov, s katerimi je hudobni duh zapeljal že toliko duš.

V lepi palači našega mesta živi svet mož, kateremu pravimo dobri kristjanje škof in ta škof ima studenece, v katerega se steka iz raznih virov opojna pijača denar. K njemu se zateče naš težko preizkušeni oče iskati pomoči. Potožil mu je svoje gorje, škofu pa so se potočile solze sočutja.

Hčerka Edinost je na hrani v škofovi pristavi na Des Plaines, vsaki dan, razun ob nedeljah pa lahko pride na obisk k očetu in sestram na Lincoln St. ali pa na 22. cesto. Čez teden mora hčeka Edinost tudi delati, da zasluži vsaj nekaj tiste svote, katero žrtvuje zanjo dobri škof. Piše že nekoliko slovensko, toda ker je še mlada, ji ni zameriti za stotere napake, ki jih dela v pisavi. Škof ji je dal navodila, kaj naj piše, da se čimprej izpopolni za bodoči poklic v lažireji.

"Tvoji rojaki so sami hlapci," ji je dejal škof, "in ti hlapci se vedno bolj upirajo proti svojim go-

spodarjem, kar je proti božjim postavam, katere morajo biti svete tebi, kakor so meni in tvojemu očetu Kazimirju. Dopovej tvojim rojakom, da so hlapci in kot taki podložniki gospodarjev, katere jim je dal previdni bog za pokoro vsled njihovih grehov. Ako boš mogla dokazati, da si vestna oznanjevalka naših svetih nauk, tedaj se ti bo dobro godilo, tebi in tvojemu očetu." Tako ji je govoril škof, in Edinost ga je razumela, ker je takoj v prvih dnevih svoje starosti pokazala, da ima smisel za lažirejo.

V svojih pismih zasužnjenim hlapcem pripoveduje, da je bila poslana od boga, da jih reši pred tisti, ki jim žele pokazati luč resnice in pot iz hlapčevstva v lepšo bodočnost. "Vsa vaša borba dosedaj proti vašim gospodarjem je bila zamanj," jim pripoveduje v svojih pismih. "Rešitev je blizu, jaz vam jo prinašam, oklenite se me, dragi slovenski sotrpini. Nihče drugi na svetu vas ne bo rešil, ker sem jaz edina, ki imam to moč. Nič drugega ni treba, kakor da se me oklenete, da mi pošljete nekaj dolarjev zame, nekaj pa jih pošljite mojim sestricam na 22. cesto, ki jih bodo poslale v stari kraj. Tudi šifkarte dobite pri njih in če imate hude sanje, pojdite v njihov urad, kjer so tudi moj oče in stric Plaznik, ki vam bodo drage volje razložili pomen sanj; računali vam bodo le par dolarjev. V uradu na 22. cesti prodajajo tudi pete in tihe maše, molijo za dež in za sušo, za dolgo in kratko življenje, za duše, ki so in za duše, ki jih nikjer ni, spravijo vas varno v stari kraj in spravijo vaš denar varnejše, kot kjerkoli drugje. Poleg šifkart imajo na prodaj tudi Ave Marijo, ki jo dobite samo za par dolarjev. Eno vam pa povem: ne pridite v farovž ali v našo središče na 22. cesti brez denarja, ker v tem slučaju ne boste dobro došli."

Predstojniki škofovega zavoda v Des Plaines so malo Edinost pohvalili in jo bodo priporočili gospodarjem jeklarskih in drugih tovaren v nagrado. Tudi Kazimir ne bo odšel praznih rok, kajti gospodarji potrebujejo zavajalec in judežev.

Vsled ginjenja ne morem lepše opisati te tragikomedije, ki je eno najlepših del, kar jih je izšlo dosedaj iz založbe našega farovža. Ni sicer to ravno umetniška reč, ampak je podučljiva za tiste, ki niso zapleteni v to komedijo. Kdor namreč hoče igrati v nji, mora plačati precej veliko svoto, raditega je zelo malo igralcev. Vloge v tej igri so zelo naporene in mnogim igralcem se bo omračil um, eni pa so imeli omračenega že preje predno so vzeli vloge.

K. T.

ZAHVALA.

Spodaj podpisana se pristrčno zahvalim društvom za poslano darove mojemu, sedaj pokojnemu soprogu Lovrencu Poljanšku, ki je preminul dne 13. septembra t. l. Društva SDPZ., katera so se mu odzvala na prošnjo za podporo, s sledeča: št. 92, \$2; št. 30, \$2; št. 7, \$3.90; št. 32, \$4.50; št. 41, \$1.30; št. 50, \$2.50; št. 25, \$6; št. 1, \$2; št. 11, \$1.50; št. 60, 3; št. 51, \$3; št. 102, \$2.75; št. 106 \$4; št. 56, \$2; št. 66, \$2; št. 26, \$1.82; št. 9, \$2.00. Dr. S. S. P. št. 15, \$2; dr. št. 93, SKP., \$3; dr. št. 258, SNPJ., \$2; št. 240, \$4, skupaj \$57.27. —

Vsem darovalcem izrekam še enkrat najpristrčnejšo zahvalo. — Alojzija Poljanšek, Box 106, Glencoe, O.

ADVERTISEMENT

Slov. delavska

podporna zveza

Ustanovljena dne 28. avgusta 1908.

Inkorporirana 22. aprila 1909 v državi Penn.

Sedež: Johnstown, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: IVAN PROSTOR, 6120 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113, West Newton, Pa.

Glavni tajnik: BLAS NOVAK, 634 Main St., Johnstown, Pa.

1. Pom. tajnik: FRANK PAVLOVČIČ, 634 Main St., Johnstown, Pa.

2. Pom. taj. ANDREJ VIDRICH, R. F. D. box 4, Johnstown, Pa.

Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6502 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Pom. Blagajnik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. 2, Box 27, Bridgeport, O.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadzor. odbora: JOSIP PERNEL, Box 95, Willock, Pa.

1. nadzornik: NIKOLAJ POVŠE, 1128 Fabyan St., City View, N. S. Pittsburgh, Pa.

2. nadzornik: IVAN GROBELJ, 885 137th St., Cleveland, O.

POROTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERŽAN, Box 72, East Mineral, Kans.

1. porotnik: FRANCO TEROPČIČ, R. 1, Banonza, Ark.

2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 S. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.

Glavni urad: 634 Main St., Johnstown, Pa.

URADNO GLASILO: PROLETAREC.

3639 W. 28th St., Chicago, Ill.

Členjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potom Poštinih, Expressnih, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov. Nakaznice naj se naslavljaajo: Blaž Novak, Title Trust and Guarantee Co. in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

IZ GLAVNTGA URADA S. D. P. Z.

Johnstown, Pa.

V svrhu izposlovanja poslovnice (licence) v nekaterih državah je mogel glavni urad aranžirati pregled stanja organizacije po pregledovalcih državne zavarovalniškega urada.

Ker se je od strani nekaj članstva v preteklosti pogosto predbacivalo slabo gospodarstvo v organizaciji pod sedanjim gl. odborom, se nam vidi umestno priobčiti dobesedno sledeče poročilo pregledovalcev državne zavarovalniškega urada države Pennsylvania, katero je glavni urad prejel kot posledica pregledovanja.

Poročilo se glasi:

Philadelphia, Pa., September 24th, 1919.
Hon. Thomas B. Donaldson,
Insurance Commissioner,
Harrisburg, Pa.

Dear Sir:—

In accordance with your instructions, I have made an examination of the SLOVANIC WORKINGMEN'S BENEFIT UNION, HOME OFFICE, 634 Main Street, Johnstown, Pa., as of June 30th, 1919, and report its condition as follows:

TOTALS

Balance from previous year:		
Mortuary Fund.....	\$119,163.28	
Reserve Fund.....	4,292.80	
Disability and Accident Fund...	6,016.98	
Sick Benefit Fund.....	456.93	
Children's Fund.....	17,944.19	
Expense Fund.....	477.45	
		\$148,351.63

INCOME

Assessments or premiums:		
Mortuary Fund.....	\$ 33,581.83	
Reserve Fund.....	2,808.20	
Disability and Accident Fund.....	4,616.45	
Sick Benefit Fund.....	46,166.25	
Children's Fund.....	2,717.35	
Expense Fund.....	6,074.35	
		95,964.43

Other assessments of premiums..... 7.05

Total received from members.....	\$ 95,971.48
Gross interest on bonds.....	1,583.03
Loan from treasurer.....	550.00
Loan from bank.....	8,000.00
Refund from bank on account of checks..	68.00
Refund from Branch 105 on funeral expenses.....	27.25
Interest on bank balance.....	871.40
Refund on canceled checks.....	582.00
Refund from cash in hands of treasurer..	39.28
Gross profit on sale or maturity of bonds..	1,610.00

Total income..... \$109,302.44

Sum..... \$257,654.07

Amount brought forward, \$257,654.07

DISBURSEMENTS

Death claims, Mortuary Fund.....	\$ 29,162.70
Permanent disability claims, Mortuary Fund.....	1,075.00
Sick and accident claims, Disability and Sick Benefit Fund.	44,600.00

Total benefits paid..... \$ 74,862.20

Investigation of claim.....	10.00
Salaries of officers and trustees.....	2,800.00
Salaries and fees paid to Supreme Medical Examiners.....	72.37
Traveling and other expenses of officers, trustees and committees.....	309.58
Rent.....	204.00
Advertising, \$49.00; printing and stationery, \$576.45.....	625.45
Postage, express, telegraph and telephone, Lodge supplies, \$40.60; buttons, \$660.00..	287.25
Official publication.....	700.60
Legal expense in litigating claims.....	180.00
Refund to treasurer for advances.....	75.00
Bank transfer.....	550.00
Fire insurance premium.....	90.00
Actuary.....	20.55
Repair to adding machine.....	39.56
Borrowed money repaid.....	5.20
	8,080.00

Total disbursements..... \$ 88,911.76

Balance:	
Mortuary Fund.....	\$125,416.14
Reserve Fund.....	7,101.00

Disability Fund.....	10,393.43
Sick Benefit Fund.....	2,398.68
Expense Fund.....	2,781.52
Children's Fund.....	20,661.54

Balance \$168,742.31

LEDGER ASSETS

Book value of bonds.....	\$114,000.00
Cash in office.....	39.28
Deposits in trust companies and bank on interest.....	54,703.03
Total ledger assets.....	\$168,742.31

NON-LEDGER ASSETS

Interest accrued on bank balances, \$	881.89
Interest accrued on bonds.....	1,258.88
Total accrued interest.....	\$ 2,140.77
Assessments actually collected by Subordinate Lodge, not yet turned over to Supreme Lodge.....	1,249.62
Furniture and fixtures.....	3,000.00
Gross assets.....	\$175,132.70

DEDUCT ASSETS NOT ADMITTED

Book value of bonds over market value.....	\$ 485.00
Furniture and fixtures.....	3,000.00
Total admitted assets.....	\$171,647.70

LIABILITIES

Death claims due and unpaid.....	\$ 34,155.33
Sick and accident claims due and unpaid...	2,606.00
Unpaid bills.....	68.10
Total liabilities.....	\$ 36,829.43

Slavonic Workingmen's Benefit Union, of Johnstown, Pa., was incorporated April 22nd, 1909, by the Court of Common Pleas of Cambria County, under Act of the General Assembly of the Commonwealth of Pennsylvania, approved April 29th, 1874. The charter was amended by the Court of Common Pleas of Cambria County, Pa., on March 4th, 1918, granting the society perpetual existence, without capital stock, and fixing the number of directors at five.

The society was organized for the purpose of accumulating a fund by the payment of weekly or monthly dues and assessments for the purpose of paying sick and death benefits and funeral expenses of members of the society and their families.

The rates charged for death benefits are based on the National Fraternal Congress Table with a light addition for expenses. The society issues three grades of certificates, carrying death benefits from \$250.00 to \$1,000.00 with sick benefits of one dollar to two dollars per week with additional premium to cover this feature.

Children's certificates are issued to children of members for death benefits of \$100.00.

The Fraternal Beneficial Catholic Society of St. Barbara, of Forest City, Susquehanna County, Pa., merged with Slavonic Workingmen's Benefit Union by decree of Court of Common Pleas of Cambria County January 7th, 1918, recorded in the office of the Recorder of Deeds for said county in Miscellaneous Record Book, Vol. 15, page 254.

Under the terms of merger, all the assets of the St. Barbara Society were transferred to the Slavonic Workingmen's Benefit Union, the rights of the members to be protected by proper by-laws to the end that the members of both have equal protection under the National Fraternal Congress rates.

The essential features of the merger were that in cases where members of the St. Barbara shall hold a certificate of membership for a class of benefit not provided for by the by-laws of the Slavonic Workingmen's Union, such members will be given a certificate which shall include full amount of benefit held by such member in both organizations: viz: members of both organizations, who may be insured first on a certificate providing for the payment of a death benefit of \$250.00, and in the other society on a certificate providing for the

payment of a death benefit of \$200.00, shall be issued a certificate of the merged organization for a total of \$500.00 death benefit, dues and assessments to be governed by the National Fraternal Congress Table; the present class of members whose certificate provides for \$200.00 death benefit shall be abolished and there shall be substituted a class in which the death benefit shall be \$250.00, National Fraternal Congress Table to govern. In cases where an individual is a member of both organizations and the total insurance is less than \$1,000.00, the insurance may be accumulated and a certificate issued to such a member for insurance in the next higher class without initiation fee, but subject to physical examination by a physician, with the right of such members to reduce such total insurance to the next lower class without a physical examination.

All sick benefits in both organizations may be accumulated.

At the time of application for merger, September 30th, 1917, the St. Barbara had 4,860 adult members and 3,233 members in children's class, and assets of \$86,376.33 and the solvency of its death benefit fund was 103 per cent. with 98 subordinate lodges or chapters located in Pennsylvania, Arkansas, Ohio, Illinois, Kansas, West Virginia, Alabama, New York, Colorado, Wyoming, Minnesota, Michigan, Utah, Maryland, Montana, Indiana, Iowa, and Oklahoma.

The Slavonic Workingmen's Benefit Union had 3,114 adult members and 446 in children's class, with assets of \$53,338.65 and solvency of its death benefit fund of 102.7 per cent., with 91 lodges located in Pennsylvania, New Mexico, Colorado, Iowa, Michigan, Kansas, Arkansas, Illinois, West Virginia, Ohio, Indiana, Wisconsin, Maryland, and the Dominion of Canada.

At this time there are 147 branch lodges in good standing with a membership of 6,619; together with children of members numbering 4,373 insured for a death benefit of \$100.00.

The following are the present officers:

President—John Prostor, under bond of \$2,000.00.

Vice-President—Joseph Zorko.

Secretary—Blas Novak, under bond of \$10,000.00.

Treasurer—Joseph Zele, under bond of \$10,000.00.

Actuary—J. H. Nitchie.

FINANCIAL STATEMENT

The statement as set forth is as of June 30th, 1919. The balance of the previous year's report, as submitted to the Department, was used as the starting point.

INCOME AND DISBURSEMENTS

Income and disbursement items for this report were obtained from the Secretary's cash book, which has a detail of all transactions of the society.

Income and disbursements for the year of 1918 were tested and vouchers for disbursements of 1919 were examined and agreed with the disbursement entries.

LEDGER ASSETS

Bonds

All bonds owned are held by the Grand Treasurer and deposited in the Lake Shore Banking and Trust Company, of Cleveland, Ohio, with the exception of \$5,000.00 of the Fourth Liberty Loan, which are deposited in the Allegheny Valley Bank, of Pittsburg, Pa.; a certificate for these bonds was furnished by the bank.

The bonds deposited in the Lake Shore Banking and Trust Company, of Cleveland, Ohio, were examined by a representative of the Ohio Department. The market value of these bonds was obtained from report of the National Convention of Insurance Commissioners.

Cash

Cash in bank was verified by the bank through certification of our Department's statements. In most cases, the bank statement showed a small amount more than that claimed by the society, which difference was due to earned interest on the deposits and which the bank credited to the society. I have allowed this earned interest as a Non-Ledger Asset, as the society's books did not show they had received same.

NON-LEDGER ASSETS

Interest due on bonds was carefully computed. Interest earned on bank balances is fully explained above.

Assessments actually collected by Grand Lodge and not turned over to the Supreme Lodge is the actual balance due, according to the society's lodge ledger.

Furniture and fixtures have been deducted as a Non-Admitted Asset.

LIABILITIES

Death claims due and unpaid amount to \$34,155.33. These claims are awaiting final adjustment and will be paid in due course.

Sick and accident claims amount to \$2,606.00.

Unpaid bills, as of June 30th, 1919, were \$68.10.

REMARKS

This examination showed the society to be in a healthy condition. The expenses are kept at a minimum, on account being paid on any insurance written. Meager salaries are paid the officials for transacting the business of the society. In fact, societies of this character generally are excellent examples for some of the larger fraternal of our states.

The examiners were somewhat handicapped because all the records are kept in Slovenian, as required by the laws of the society.

In addition, statements are made up semi-annually and there are 147 branch lodges, with five different funds to account for, which makes it a matter difficult to readily obtain all facts.

It has been suggested to the officers of the society that a general ledger be opened to conform with the requirements of the annual statement and monthly balances taken off instead of awaiting the six months' period.

Messrs. H. O. Lantz and J. H. Young assisted in this examination.

A. G. COSTELLO,

Chief Examiner of Fraternal.

COMMONWEALTH OF PENNSYLVANIA
INSURANCE DEPARTMENT

Harrisburg, Pa., Sept. 26, 1919.

I, THOMAS B. DONALDSON, Insurance Commissioner of the Commonwealth of Pennsylvania, do hereby certify that I have caused an examination to be made of the Books and Accounts of this

SLAVONIC WORKINGMEN'S BENEFIT UNION, of Johnstown, and that the foregoing is a full, true and correct copy of the report, as the same remains on file and of record in this Department.

IN WITNESS WHEREOF, I have hereunto set my hand and affixed my official seal, the day and year first above written.

THOMAS B. DONALDSON,

Insurance Commissioner.

Iz urada društva šte. 82, S. D. P. Z., v Ringo, Kans.

Na redni seji društva Jezero št. 82, S. D. P. Z., dne 21. septembra t. l., je društvo razpravljalo o delovanju za združenje slovenskih podpornih organizacij. Društvo se strinja z delom združevalnih odborov in odobrava po združevalnih odborih izdelano temeljno pogodbo, katero smatra za pravičen načrt in apeliramo na vse slovenske organizacije, da glasujejo za združenje, kajti kadar bomo vsi v eni organizaciji, ako ne prej — bo mogel vsak posamezni član priznati, da je z glasovanjem v prid združenja pripomogel v delu za splošno korist.

Na seji prej imenovanega dne je društvo sklenilo podpirati iniciativni predlog društva šte. 68 v Gary, Ind. Bratje in sestre, ta predlog je tudi koristin in želimo, da se zadosti društev zavzame-zanj.

Za društvo Jezero šte. 82:

Matt Šetina, tajnik;

Mike Pernel, predsednik.

Frank Demšar, blagajnik.

(Pečat)

Baggaley, Pa. — Članstvo društva Večernica v Baggaley, Pa., uljudno vabim na prihodnjo mesečno sejo dne 12. oktobra t. l.

Prihodnja seja ima rešiti več važnih zadev.

Zaradi odstopa društvenega predsednika in blagajnika bodo na dnevnem redu volitve vsega društvenega odbora. Cenjeno članstvo prosim, da naj se gotovo udeleži prihodnje seje in izvoli društveni odbor, da bodo vsi člani zadovoljni z njim.

Torej na svidenje dne 12. oktobra v navadnih prostorih.

Jakob Povše, tajnik.

LISTU V PODPORO.

Andrej J. Furlan, Dubuque, Iowa.....	\$ 2.00
T. Samrov, Cleveland, Ohio.....	.50
A. Epich, Cleveland, Ohio.....	.25
Frank Misich, Cleveland, Ohio.....	.50
Chas. Wörina, Girard, Kans.....	.50
Nabiralna pola Jakob Isteniča, East Palestine, Ohio: J. Istenič 25c; F. Kavčič 25c; P. Kožuh 15c; Jakob Oblak 10c; K. Jurjavčič 10c; skupaj	.85
John Kokošin, Niles, Ohio.....	1.00
Nabiralna pola J. F. Durna, Collinwood, O.: Frank Fende, 25c; John Ivančič 25c; John Debeljak 25c; John Zupane 50c; Frank Kabin 25c; John Gorjane 50c; Ant. Ličan 25c; Jos. F. Durn 75c; John Horvat 50c; skupaj	3.50
Math. Vogrich, La Salle, Ill.....	1.00
Neimenovan iz Penna.....	1.00
Kolekta na seji kluba št. 27, Cleveland, Ohio	30.50
Nabiralna pola Franka Smerdu, Gross, Kans. Frank Smerdu \$5.00; Frank Homar \$5.00; Anton Šular \$5.00; Vinko Ločnikar \$5.00; John Kunstelj \$2.00; Fil. Podobnik \$1.00; Frank Šetine 50c; John Božič 50c; Ignac Rugel 50c; John Šular 55c; John Erjavec 50c; Anton Homec 25c; John Žetko 25c; Josip Teršinar 10c; Frank Gartnar 10c; Slov. soc. klub št. 157, Gross, Kans., \$5.00; skupaj	31.25
Prispevatelji iz Clencoe, O., (pošiljatelj John Shum): John Shum 25c; Urban Mrak 25c; Josip Strajner 25c; skupaj	.75

Skupaj v tem izkazu.....\$ 73.60

Zadnji izkaz..... 658.00

Skupaj.....\$731.60

Opomba.—V enem prejšnjih izkazov je bilo pomotoma izpuščeno ime Joseph Strajnerja iz Glencoe, O., ki je prispeval 50c, skupna svota pa je bila pravilno izkazana.

Italijanska federacija dela je sestavila statitiko, ki kaže, da šteje več kakor milijon članov. To pomeni, da je morala po vojni močno napredovati. Federacija je v precej tesnih stikih s socialistično stranko.

"Rudar", šte. 58, Canmore, Alta, Canada. Predsednik: John Medved; tajnik: Anton Polutnik, box 185; Canmore, Alta, Canada. — Seja vsako drugo nedeljo v prostorih sobrata Anton Polutnik ob 2. uri popoldne.

"Slovenski Fantje", šte. 59, Maynard, Ohio. Predsednik: Louis Lawer, box 152; tajnik: Max Jerchin, box 254; blagajnik: Anton Skoberne, box 156. Vsi v Maynard, O. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani g. J. Hrabaka.

"Slovenski Tabor", šte. 60, Moon Run, Pa. Predsednik: Mihael Klopčič, b. 213; tajnik: Anton Pintar, box 204; blagajnik: Valentin Kraji, box 65. — Vsi v Moon Run, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu ob 1. uri popoldne v društveni dvorani.

"Napredni Slovenci", šte. 61, Garry, Ind. Predsednik: Martin Skala, 1113 Jefferson St.; tajnik: John Slanc, 1105 Jefferson St.; blagajnik: Sam Bunjevac, 1105 Jefferson St. Vsi v Garry, Ind. — Seja vsako 2. nedeljo v prostorih sobrata Ignac Prosenik 1113 Jefferson St.

Žensko društvo "Sekol", šte. 62, Cleveland, Ohio.

Predsednica: Zofija Birk, 6006 St. Clair Ave.; tajnica: Franciška Trbčinik, 6615 Bonna Ave.; blagajnica: Franciška Laušič, 6121 St. Clair Ave. Vse v Cleveland, O. — Seja vsaki prvi ponedeljek v mesecu v Slov. Narodnem Domu.

"Adamci in Lunder", šte. 63, Hackett, Pa. Predsednik: Anton Zrinšek, box 98; tajnik: Anton Zrinšek, box 98; blagajnik: Anton Zrinšek, box 98. Vsi v Finleyville, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

"Bratoljub", šte. 64, Milwaukee, Wis. Predsednik: Ivan Sem, 542 So. Pierce St.; tajnik: Frank Soster, 299—3rd Ave.; blagajnik: Vincenc Ritonja, 299—3. Ave. Vsi v Milwaukee, Wis. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani Martin Rop, 477 National & 3. Ave.

"Bodočnost", šte. 65, Staunton, Ill. Preds.: Karol Zekelj, b. 13; tajnik: Anton Čop, box 216; blagajnik: Ivan Zorko, box 728. Vsi v Staunton, Ill. Seja vsako 2. nedeljo v mes.

"Franz Schuhmeier", šte. 66, Yale, Kans. Predsednik: Josef Kotnik; tajnik: John Jančič, blagajnik: Martin Kožuh. Vsi v R. R. 8, Pittsburg, Kans. — Seja vsako drugo nedeljo v mesecu ob 2. popoldne v John Dollar-jevi dvorani.

"Narodna Sloga", šte. 67, Seminole, Pa. Predsednik: Nikolaj Zvonarig, box 63, Distant, Pa.; tajnik: Nikolaj Robak, b. 63, Distant, Pa.; blagajnik: Anton Jankel, box 55, Seminole, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v cerkveni dvorani.

"Združeni Balkan", šte. 68, Clinton, Ind. Predsednik: Frank Mazelj, 437 N. 9th St.; tajnik: Ignac Musar, box 441; blagajnik: Anton Primožič R. R. 3, box 5. — si v Clinton, Ind. Seja vsako drugo nedeljo ob 9. dopoldne pri Christ Pasavento Hall N. 7th St.

"Orel", šte. 69, Madrid, Ia. Predsednik: Frank Omerzu, R. 2, b. 32A; tajnik in blagajnik: Anton Aušič, R. 2, box 35. Vsi v Madrid, Ia. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v dvorani Schneider.

"Zvesti bratje", šte. 70, New Derry, Pa. Predsednik: Jožef Pavlič; tajnik: Jakob Pinoza; blagajnik: George Stanovič, Vsi R. D. 3, box 86, Blairville, Pa. Seja vsako prvo nedeljo ob 2 uri popoldne v prostorih sobrata Jakob Pinoza v New Derry.

"Delavec naprej", šte. 71, Bessemer, Pa. Predsednik: Joseph Jereb, — box 178; tajnik: Frank Seitla, box 159; blagajnik: Louis Hribar, box 68. Vsi v Bessemer, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Martin Moxi v Bessemer, Pa.

"Kosciusko", šte. 72, Bankhead, Alta, Can. Predsednik: John Janota; tajnik: Joseph Spiewak, box 547; blagajnik: Peter Kubany, box 40. Vsi v Bankhead, Alta, Canada. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu.

"Pod Triglavom", šte. 73, Smithfield, Pa. Predsednik: Josp Strie, box 149; tajnik: Frank Klemenc, box 209; blagajnik: John Eren, b. 149. — Vsi v Smithfield, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo.

"Kranjski prijatelj", šte. 74, Falls Green, Pa. Predsednik: Louis Slak, box 61; tajnik: Louis Slak, box 61; blagajnik: Jernej Gorup, box 484. — Vsi v Falls, Creek, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo v mesecu ob 2. popoldne v prostorih sobrata Alojzij Urbančič, 35 Ferry Road.

"Naprej do Zmaga", šte. 75, Wyano, Pa. Predsednik: John Renko, tajnik Anton Bolčić; blag.: Frank Ravnikar. Vsi b. 404, Wyano, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo ob 3. uri jutaj v društveni hiši šte. 96.

"Slovenska Cvetlica", šte. 76, Adamsburg, Pa.

Predsednik: John Jakič; tajnik: Frank Menart, box 155; blagajnik: John Grum, box 21. Vsi v Adamsburg, Pa. Seja vsako 2. nedeljo v mesecu.

"Severni Premogar", šte. 77, Superior, Wyo. Predsednik: Andrej Kokej, box 126; tajnik: Andy Kokal, box 425; blagajnik: Lov. Zajec, box 286. Vsi v Superior, Wyo. — Seja vsako tretjo nedeljo ob 10. uri dopol. v Frank Kraševce dvorani.

"Slovenija", šte. 78, Miller Run, Pa. Predsednik: John Juko, R. 2, box 11a; Hooversville, Pa.; tajnik: Anton Berčan, Hooversville, Pa.; blagajnik: Ant. Berčan, box 1, Miller Run, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu pri sobratu Anton Berčan.

"Bonairski Slovenci", šte. 79, Bon Air, Pa. Predsednik: Lovrenc Kranjc; tajnik: Anton Zalar; blagajnik: Ivan Milavce. Vsi v Bon Air, Pa. R. F. D. 2, Johnstown, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo ob 2. ri popold. v lastnem domu v Bon Air, Pa.

"Sloga", šte. 80, Philadelphia, Pa. Predsednik: Ivan Petan, 2544 Salmon St.; tajnik: Mihael Omerzu, 2723 E. Huntington St., blagajnik: Josip Kozole, 2555 Salmon St. Vsi v Philadelphia, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo v mesecu.

"Prvi Maj", šte. 81, Bishop, Pa. Predsednik: Jožef Rokane; tajnik: Andrew Renko, box 143, Cecil, Pa.; blagajnik: Ivan Zupančič, McDonald, Pa. RFD. 2, box 185. — Seja vsako tretjo nedeljo.

"Jezero", šte. 82, Ringo, Kans. Predsednik: Mihael Pernel, b. 33; tajnik: Math. Šetina, box 115; blag.: Frank Dremšek, b. 268. Vsi Ringo, Kansas. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 9. uri dopoldne v dvorani Joe Skubis.

"Terbanska dolina", šte. 83, Cleveland, O. Predsednik: Jakob Crnilogar, 1027 E. 61st St.; tajnik: Joseph Brenčič, 780 London Rd.; blagajnik: Anton Kašič, 1092 E. 61st St. Vsi v Cleveland, Ohio. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu v Grdinovi dvorani št. 2. ob 9:30 dopoldne.

"Radnici naprej", šte. 84, Farmington, W. Va.

Predsednik: George Kasunič; tajnik: Matjaž Lauš; blagajnik: Vid Kasunich. Vsi box 623, Farmington, W. Va. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu v hiši šte. 46.

"Napredok", šte. 85, Skidmore, Kans. Predsednik: Simon Repovše, R. R. 1, Weir, Kans.; tajnik in blagajnik: Ant. T. Jamnik R. R. 3, box 63, Columbus, Kans. — Seja vsako drugo nedeljo v mesecu pri J. Zakrajšku.

"Naprej", Livingston III, št. 86.

Predsednik: John Vidmar, box 13; tajnik: Rudolf Pavliha, box 226; blagajnik: Mihael Stražič, box 667. Vsi v Livingston, Ill. — Seja vsako drugo nedeljo v mesecu ob 2. pop.

"Rudeči prapor", šte. 87, Bentleyville, Pa. Predsednik: Andrej Lovšin b. 665; tajnik in blagajnik: Alojzij Humar, box 108. Vsi v Bentleyville, Pa. Seja vsako drugo nedeljo v mesecu pri sobratu Jos. Milanichu.

"Naprej", šte. 88, Nokomis, Ill. Predsednik: George Plahutnik, box 521; tajnik in blagajnik: Ivan Kranjc, box 672, Nokomis, Ill. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 2. pri popold. pri sobr. John Krainz.

"Slovenec", šte. 89, Eckhart, Mine, Md. Predsednik: Anton Urban, box 27; Valle Sumit, Md.; tajnik: Franc Posemel, RFD. 1, Eckhart Mine, Md.; blagajnik: Anton Komac, box 56. — Eckhart Mine, Md. — Seja vsako drugo nedeljo v mesecu ob 2 uri popold. pri sobr. Frank Poženel.

"Vatanite Bratje", šte. 90, Gross, Kans. Predsednik: Ignac Rugelj, box 64, Arkodiv, Kans.; tajnik: Frank Homar, box 95, Gross, Kans.; blagajnik: V. Lohničar, box 26, Gross, Kans. Seja vsako drugo nedeljo v mesecu.

"Gorjanski hrih", šte. 91, Greensburg, Pa. Predsednik: Tomaž Šifer, b. 140; tajnik: Louis Gorene, b. 141; blagajnik: Anton Kos, box 125. Vsi R. F. D. 7, Greensburg, Pa. — Seja vsako zadnjo nedeljo v mesecu ob 2. uri popoldne v Mrs. Miheve dvorani v Haydenville.

šte. 92, Girard, Kans. Predsednik: Anton Potisek, R. 4, b. 133; tajnik: Frank Kravanja, R. R. 4, box 154; blag.: John Sterle, R. R. 4, b. 164. Vsi v Girard, Kans. Seja vsako 1. nedeljo v mesecu.

"Zmaga", št. 93, Bryant, Okla. Predsednik: Louis Hribar, b. 20; Bryant, Okla.; tajnik: Rudolf Fehar, R. 1, box 78, Weleetka, Okla.; blagajnik: Joseph Mernuh, box 90, Bryant, Okla. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v Union Hall, Victoria Camp.

"Sv. Barbara", št. 95, Standardville, Utah.

Predsednik: Joseph Brodnik, box 1601; tajnik: Marko Režek, box 1621; blagajnik: Marko Petrič, box 1621, si v Standardville, Utah. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v Hall No. 1.

"Svobodni bratje", šte. 96, Duluth, Minn. Predsednik: Ivan Pikuš, 9717 McCuen St.; tajnik: Karol Geriovič 226 98 Ave. W. blagajnik: Mihael Špehar, 403—97 Ave. W. vsi v New Duluth, Minn. — Seja vsako 3. nedeljo v mesecu v prostorih sobr. J. Pikuša.

xx šte. 97, Rhone, Pa. Predsednik: Aloj. Grošel 322 Front St.; tajnik: Cyril Završ, 140 Espy St.; blagajnik: Mihael Jarb, 208 Pine St. Vsi v Rhone, Pa. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu v prostorih Rudolf Paulič 320 Front St.

"Slovenska Zdržištev", št. 98, Standard, Ill. Predsednik: Ivan Stare, box 232; tajnik: Ivan Urbančič, box 302; blagajnik: Ignac Kukman, box 312. Vsi v Standard, Ill. — Seja vsako prvo nedeljo po 15. v dvorani Viljem Konstantine.

"Tiha Dolina", šte. 99, Herminie, Pa. Predsednik: Joseph Celik; tajnik in blagajnik: Frank Stermlan, box 287. Vsi v Herminie, Pa. — Seja vsako 3. nedeljo v mes. ob 2. uri pop. v dvorani SNPJ.

"Zvezda", šte. 100, Forest City, Pa. Predsednik: Lorenc Kotar, box 246; tajnik: Matija Kamin, box 491; blagajnik: Martin Muchita, box 237. Vsi Forest City, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v mestni dvorani.

"Združeni se Slovenec", šte. 101, Midway, Pa.

Predsednik: John Leskovec, box 78; tajnik: Martin Strupek, box 285; blagajnik: Frank Urbančič, box 91. Vsi v Midway, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v dvorani SNPJ.

"Vodnik", šte. 102, Farrell, Pa. Predsednik: Jernej Okorn, box 672; tajnik: Frank Kramar, box 73; blagajnik: Jožef Germ, box 194. Vsi v Farrell, Pa. — Seja vsako 1. nedeljo v mesecu ob 2. uri pop. v S. D. Domu 1112 Beechwood ave.

"S. Ana", št. 103, East Helena, Mont. Predsednica: Helena Rus, box 27; tajnica: Ivana Andolšek, box 152; blagajnica: Marija Rigler, box 82. Vse v East Helena, Mont. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v Fortinal Hall.

"Sv. Barbara", šte. 104, Luzerne, Pa. Predsednik: Jožef Berlic, 71 Walnut St.; tajnik: Ant. Osoinik, 868 Bennett St.; blagajnik: Joseph Šperlik, 864 Bennett St. Vsi v Luzerne, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v dvorani "Firemen's Bldg."

"Rdeči Orel", št. 105, Whit Valley, Pa. Predsednik: Frank Kern, S. R. box 88; tajnik: Anton Rozima, S. R. No. 1, box 142; blagajnik: Andrej Bogataj, S. R. box 12. Vsi v Export, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v Kr. Slov. Domu, White Valley.

"Livada", št. 106, Bear Creek, Mont. Predsednik: M. Rihar, b. 57; tajnik: Frank Golob, box 220; blagajnik: Jožef Tomšič, box 68. Vsi v Bear Creek, Mont. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Slovenski Dom", št. 107, Homer City, Pa. Predsednik: Filip Krašek, box 329; tajnik: Anton Glavan, box 275; blagajnik: Fr. Kovač, box 276. Vsi v Homer City, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v domu sobrata F. Farenchaka.

"Triglav", šte. 108, Chisholm, Minn. Predsednik: Frank Funtek, 202 N. Chestnut St.; tajnik: Jos. Ostruh, box 522; blagajnik: Frank Podlugar, box 714. Vsi v Chisholm, Minn. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v dvorani John Grahek.

"Nova Domovina", šte. 109, Cherokee, Kans. Predsednik: Leopold Preložnik, box 278; tajnik: Ivan Telban, b. 169; blagajnik: Fr. Drev, box 111. Vsi v Cherokee, Kans. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Slovenska Navada", šte. 110, Hartford, Ark.

Predsednik: Frank Dolinšek, box 39; tajnik: Ivan Zimmerman, RFD 1, b. 2, West; blagajnik: Jos. Hribar, box 1. Vsi v Hartford, Ark. Seja vsako 1. nedeljo v mesecu pri sobr. J. Hribar.

šte. 111, Duryea, Pa. Predsednik: Ivan Grošel, 276 Columbia St.; tajnik: Fr. Caheven, 276 Columbia St.; blagajnik: Jakob Breclnik, 198 Cherry St. Vsi v Duryea, Pa. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v John Wasta Hall.

"Triglav", šte. 112, Detroit, Mich. Predsednik: Joseph Božič, 161 Victor Ave., H. P.; tajnik: J. Furbas, 137 Mackay Davison Rd.; blagajnik: John Gerbec, 36 Batford Ave., Mmt. Vsi v Detroit, Mich. Seja

vsako 1. nedeljo v mesecu v Victoria Hall, 424 Ferry Ave. E.

"Sloga", šte. 114, Blockton, Ala.
Predsednik: Joseph Resnik, Blockton, Ala.; tajnik: J. Kulovitz, W. Blockton, Ala.; blagajnik: John Kezlar, Hargrove, Ala. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu pri sobr. J. Kulovitz.

"Svoboda", št. 116, Willock, Pa.
Predsednik: Ivan Fatur, box 86; tajnik: Anton Sotler, box 212; blagajnik: Anton Vehovec, box 23. Vsi v Willock, Pa. Seja vsako 1. nedeljo v mesecu v dvorani Willock Social Ass'n.

"Za združenje", šte. 117, Broughton, Pa.
Predsednik: Mihael Mali, box 166; tajnik: Andrej Karšnik, b. 181; blagajnik: Ivan Gitnik, box 186. Vsi v Broughton, Pa. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Sv. Barbara", št. 118, Fleming, Kans.
Predsednik: Joseph Gerant, RR 2, box 129; tajnik: Anton Skubic, R. R. 2, box 64; blagajnik: Fr. Linc, R. R. 2, Cherokee, Kansas. Vsi v Pittsburg, Kans. — Seja vsako 1. nedeljo v mesecu v Fr. Speharjevi dvorani.

"Svoboda", št. 119, Jack's Ville, Kans.
Predsednik: Jakob Baloh, RFD, No. 8, box 88; tajnik: Jak Selak, RFD, No. 8, box 92; blag. Mrs. Josie Selak, RFD, 8, b. 92. — Vsi v Pittsburg, Kans.

"Slovenski Bratje", št. 120, Gilbert, Minn.
Predsednik: Frank Podražaj, box 94, Gilbert, Minn.; tajnik: Frank Press, box 627, Gilbert, Minn.; blagajnik: Jerney Maček, box 133, McKinley, Minn. Seja vsako 1. nedeljo v mesecu.

"Združeni Slovenci", št. 121, Little Falls, N. Y.
Predsednik: Frank Borštnar; tajnik: Fr. Malevsič, box 327; blagajnik: Jos. Lester, 95 Morland St. si v Little Falls, N. Y. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Jugoslavija", št. 122, Imperial, Pa.
Predsednik: Joseph Ule, box 91; tajnik: Anton Tausel, box 62; blagajnik: Jakob Dolinar, box 226. Vsi v Imperial, Pa. — Seja vsako 2. ned. ob 10. uri dop. v Slov. Domu.

"Lincoln", št. 123, Springfield, Ill.
Predsednik: John Goršek, 414 W. Hay St.; tajnik: Josef F. Kren, 1900 E. Stuart St.; blagajnik: Anton Kušnik, 1201 So. 19th St. Vsi v Springfield, Ill. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Zlata Zolja", št. 124, Primero, Colo.
Predsednik: Ivan Tomšič, box 461; tajnik: Luka Lipold, box 320; blagajnik: Luka Bergant, box 411. Vsi v Primero, Colo.

"Rožna Dolina", šte. 125, Burdine, Pa.
Predsednik: Jernej Hafner, box 65, Burdine, Pa.; tajnik: Vincenc Vidmar, box 41M, Presto, Pa.; blagajnik: Ignac Krek, box 67, Presto, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v Slov. dvorani.

"Sv. Barbara", št. 126, Cleveland, Ohio.
Predsednik: John Zaman; tajnik: Matevž Petelinčar, 697 E. 167th St.; blagajnik: Martin Smrke, 14605 Darvin ave. Vsi v Cleveland, Ohio.

"Slovenski Bratje", št. 127, Irwin, Pa.
Predsednik: Mihael Podboršek, RFD 2, box 126; tajnik: Matija Breznik, RFD, box 132; blagajnik: Matevž Breznik, RFD 2, box 132. Vsi v Irwin, Pa. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Slovenski Bratje", št. 128, Indianapolis Ind.
Predsednik: Matevž Milharčič, 720 N. Warren Ave.; tajnik: Matija Jakše, 710 Holmes Ave.; blagajnik: Frank Donas, 2636 W. Walnut St. Vsi v Indianapolis, Ind. Seja vsako 3. nedeljo v mesecu v S. N. Domu.

Štev. 129, Newcomer, Pa.
Predsednik: Frank Račič, box 88; tajnik: Martin Zakšek, R. F. D. 3, box 139, Uniontown, Pa.; blagajnik: Alojzij Muster, box 88. Vsi v Newcomer, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Sv. Barbara", št. 130, Eveleth, Minn.
Predsednik: Jakob Ahčan, 305 Payal Road; tajnik: Ant. Frita, 112 Grand Ave.; blagajnik: Jos. Indihar, 214 Monroe St. Vsi v Eveleth, Minn.

"Sv. Barbara", št. 131, Calumet, Mich.
Predsednik: John Tasten; tajnik: Joseph Weiss, 25 — 5th St. (Tamarack); blagajnik: Joseph Srebrnjak, 511 — 5th St. Vsi v Calumet, Mich.

"Prvi Maj", št. 132, New Alexandria, Pa.
Predsednik: Fr. Medvešek; tajnik: Joseph Žuraj; blagajnik: Joe Slnk. Vsi v New Alexandria, Pa., RFD, 1, box 161.

"Zolja Svoboda", št. 133, Leadville, Colo.
Predsednik: Ivan Stabler; tajnik: Mark Popovič; blagajnik: Frank Fortuna. Vsi v Leadville, Colo., box 399. — Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu.

"Slovenec", šte. 134, Vandling, Pa.
Predsednik: Lovrenc Cestnik, box 13; tajnik: John Skrbec, box 217; blagajnik: Joseph Jerin, box 88. — Vsi v Vandling, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Slavček", št. 135, Oak View, Colo.
Predsednik: Frank Pajk, box 34; tajnik in blagajnik: Alojzij Zupan, box 34. Vsi v Oak View, Colo. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Ojsterca", št. 136, Dietz, Wyo.
Predsednik: John Povinar; tajnik: Ivan Pečovnik; blagajnik: Fr. Voler. Vsi box 52, Dietz, Wyo.

"Sava", št. 138, Somerset, Colo.
Predsednik: Josip Kral, box 42; tajnik: Alojzij Zurek, box 157; blagajnik: Mihael Nernel, box 134. Vsi v Somerset, Colo.

"Združeni Sobratje", št. 139, Universal, Pa.
Predsednik: Ivan Demšar, box 204; tajnik: Pavel Kokal, box 172; blagajnik: Ivan Jereb, box 128. Vsi v Universal, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v Slov. dvorani.

"Slovenski Bratje", št. 140, Pineville, Minn.
Predsednik: Valentin Bezek, box 21; tajnik: August Filipičič, box 57; blagajnik: Frank Bezek, box 31. Vsi v Pineville, Minn. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Prijatelj delavcev", šte. 141, Sublet, Wyo.
Predsednik: Joseph Rakun, box 85; tajnik: Fr. Kumprej, box 145; blagajnik: Fr. Cerej, box 124. — Vsi v Sublet, Wyo. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu ob 2. uri popol. v Fr. Cerej dvorani.

"Zapadni Vrt", št. 142, Winter Quarters, Utah.
Predsednik: Vincenc Raunikan, box 35; tajnik: Ivan Reven, box 221, blagajnik: Vincenc Raunikan, b. 35. Vsi Scofield, Utah. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Zvon", št. 143, Dodson, Md.
Predsednik: Gasper Perenič, b. 7; tajnik: Max Selak, box 46; blagajnik: Fr. Klemene, box 23. — Vsi v Dodson, Md. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Slovensko-Hrvatski Bratje", št. 144, Grayslanding, Pa.
Predsednik: Franc Pelan; tajnik: Jacob Zupančič, box 59, Mastontown, Pa.; blagajnik: Joseph Sarac, box 42, Mount Sterling, Pa. Seja vsako 1. nedeljo v mesecu v stari šoli.

"Sv. Barbara", št. 145, Joliet, Ill.
Predsednik: Alojzij Wise, 200 Jackson St.; tajnik: Alojzij Martinčič, 1410 Center St.; blagajnik: Ivan Zaletel, 1503 N. Hickory St. si v Joliet, Ill. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v stari šoli.

"Sobratje naprej", št. 146, Penns. Sta., Pa.
Predsednik: Simon Grosel, box 123, Penn Sta., Pa.; tajnik: Frank Demšar, box 253, Manar, Pa.; blagajnik: Frank Pittner, box 104, Penn Sta., Pa. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

"Slovenski bratje", št. 147, Frontenac, Kans.
Predsednik: Ivan Tratar, box 97; tajnik: Andrej Uršič, box 309; blagajnik: Karol Slapšek, box 267. — Vsi v Frontenac, Kans. Seja vsako 3. nedeljo v mesecu.

"Narodna Zmaga", št. 148, Cuddy, Pa.
Predsednik: Matevž Kos, box 27; tajnik: Matija Galičič, box 207; blagajnik: Lovren: Bašel, box 151. Vsi v Cuddy, Pa. Seja vsako 2. nedeljo v mesecu ob 2. uri popol. pri sobratu L. Bašel.

"Sloga", št. 149, East Palestine, Ohio.
Predsednik: Jakob Istenič, 436 E. Martin St.; tajnik: John Božič, P. O. box 152; tajnik in blagajnik: Anton Cop, 419 Clark St. Vsi v East Palestine, Ohio. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu ob 9. uri dopoldne.

"Slovan", št. 150, Slovan, Pa.
Predsednik: Mih. Klenovšek, box 169, Atlasburg, Pa.; tajnik: Ant. Jerman, box 483, Slovan, Pa.; blagajnik: John Pirh, box 77, Slovan, Pa. Seja vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 2. uri popoldne.

"Postojnska Jama", št. 151, Delagua, Colo.
Predsednik: John Lipce, box 76; tajnik: Andrej Milavec, box 68; blagajnik: Anton Fatur, box 22. Vsi v Delagua, Colo. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v Union Hall.

"Napredni Radnici", šte. 152, Johnstown, Pa.
Predsednik: Ant. Horvat; tajnik: Viktor Horvat, 628 Maple Ave.; blagajnik: Vincenc Jagič, 712 Maple ave. Vsi v Johnstown, Pa. Seja vsako drugo nedeljo v mesecu.

"Rudeči Prapor", šte. 153, Southview, Pa.
Predsednik: Anton Struna, box 12; tajnik in blagajnik: Anton Bupnik, box 55; Vsi v Southview, Pa. Seja vsako 3. nedeljo v mesecu ob 1. uri popoldne v Slov. Nar. Domu.

"Jugoslavija", št. 154, Sugarite, N. Mex.
Preds.: John Kopriva, b. 143; tajnik: Fr. Lukančič, b. 58; blagajnik: Anton Podboj, b. 8 v Sugarite, N. Mex.
"Jugoslavija", šte. 155, Klein, Mont.
Predsednik: Jakob Petek, box 40; tajnik: Jurij Fink, box 40; blagajnik: Jurij Secora, box 40. Vsi v Klein, Mont. — Seja vsako

Opomba: Tajnike društev, ki najdejo kakšno pomoto, istotako tistih, katerih društveno poročilo je pomanjkljivo, prosim, da mi nemudoma sporoče, da se nedostati in imeniku ki iside prihodnje, popravijo.
S sobratskim pozdravom

Blaž Novak, tajnik S. D. P. Z.

Ali ste že čitali knjigo "Svetovna vojna in odgovornost socializma" in brošuro "V novo deželo"? Naročnina za obe knjige je 1.10. Svoto pošljete lahko tudi v pošt-nih znamkah.

Cenjeni naročnik, ali kaj paziš, kdaj ti poteče naročnina? Če si z naročnino že na dolgu, ponovi jo in pošlji poleg svoje še enega novega naročnika, ako mogoče.

Če se v kratkem namerate povrniti v domovino, podaljšajte naročnino na "Proletarca" in premenite vaš naslov, kadar odpotujete. S tem, da se ločite od vaših tukajšnjih prijateljev, še ni rečeno, da se morate ločiti tudi od Proletarca. Ce-loletna naročnina za Jugoslavijo in druge inozemske kraje je \$3.50, za pol leta \$2.00.

Slovenski delavci, naročajte "Proletarca" svojem v starem kraju.

POZOR SLOVENSKI IN HRVATSKI DOGARJI!

Prihodnjo zimo bomo pričeli z izdelovanjem angleških dog in za to delo bomo potrebovali dogarje in nekaj delovodij (formanov). Radi bi, da se oglasijo tisti dogarji, ki so že delali pri nas. Življenje v teh gozdih je dobro in poceni in imate priliko prihraniti lepo svoto denarja. Plačamo po najvišji lestvici. Pišite takoj na H. KRAMER, STATION A, DALLAS, TEXAS.

Prebavna tonika

Vaš prebavni sistem potrebuje večkrat dobre tonike, katera naj bi ojačala in pospešila zdravo delovanje prebave, zadostila vašem splošnem blagostanju, povrnila slast do jedil, vredila zaprtnico in odgnala stran vse nerednosti.

Severa's Balsam of life

(Severov življenski balzam) se vam nudi za enako toniko, to pa, ker vemo iz lastne skušnje, da je pravilno zdravilo za navadno zaprtnico, slabo prebavo, oslabeledost, bolna jetra in splošne bolečine. Vživalo naj bi se vedno po jedi. Cena je 85 centov in 4 cente davek, dobi se v vseh lekarnah.

W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Iowa.

Severa's Medicated Skin Soap

(Severovo zdravilno milo za kožo) je izvrstno in fino antiseptično toaletno milo, za kopanje, izpiranje las in za briti. Izvrstno pri kopanju malih otrok. Cena je 25c. Nič davka.

Severa's Skin Ointment

(Severovo mazilo za kožne bolezni) je zelo dobro mazilo proti srbečinam, garnjem, lišaju, izpahom kože in enakim srbečim boleznim. Cena je 50 centov in 2 centa za davek.

Severa's Tablets for Headache and Neuralgia

(Severove tablete zoper glavobol in nevralgio) se priporoča za odpomoč pri glavobolih. Te delujejo hitro in točno. Cena je 25 centov in 1 cent davek.

Severa's Regulator

(Severov regulator) se priporoča kot za splošno toniko in odpomoč zdravljenja ženskih nerednosti in bolezni. Cena je \$1.25 in 5 centov davka.

Severa's Rheumatic Remedy

(Severovo zdravilo zoper revmatizem) je zelo dobro zdravilo zoper revmatizem, okorelost v sklepih, lumbago in proti revmatični nevralgiji. Brez strahu poskusite to zdravilo. Cena je \$1.25 in 5 centov davka.

Severa's Kidney and Liver Remedy

(Severovo zdravilo za obisti in jetra), katera se navadno spozna pri vnetju obisti in mehurja, vodne bolečine, zlatenici, kislil želodec in hrbtobol. Cena je le 75c in \$1.25 s 3 in 5 centov davka.

Dobri Liniment

Navadite se, da boste redno držali pri rokah, kot garancijo v potrebah, skušeno, zmerno in doprinašujoče zdravilo liniment, kakoršnega vam mi priporočamo, ki je dobro poznana in oglašana zmes pod imenom

Severa's Gothard Oil

(Severovov Gothardsko olje). To je zelo izvrstno delujoče za zunanje pomoči vseh navadnih bolečin, kjer se smatra, da vam liniment lahko največ pomaga. Poskusite to zdravilo proti revmatizmu, kot lumbago, podagra, sijaatika, nevralgija, bolečine v hrbtu, okorelost v sklepih in mišicah in za sliščne bolezni. Cena je 30 in 60 centov, z 2 in 3 cente davka, dobi se v vseh lekarnah.

W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Iowa.

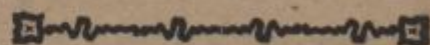
SLOVENCI

pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

Naročite si dnevnik "Prosveta". List stane za celo leto \$4.00, pol leta pa \$2.00.

Vstanovljajte nova društva. Dese članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je: 2657 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Vsakdo, kdor želi v tej suši popiti čašo pive, si lahko pomaga s tem, da si ga pripravi sam doma. Ekstrakt najboljše kakovosti za izdelovanje piva in navodila pošiljamo v vse kraje Unije. Za voj ekstrakta stane \$2.35, iz katerega napravite 10 galonov piva doma. Za pristnost in najboljšo kvaliteto jamči znana pošiljalna tvrdka

FRANK OGLAR,

6401 Superior St., Cleveland, O.

Kadar ...

Kadar mislite na potovanje v stari kraj;

kadar želite poslati svojim starokrajskim sorodnikom, prijateljem ali znancem denar,

ali kadar imate kak drug posel s starim krajem,

obrnite se na

Leo Zakrajšek-a

70-9th Ave.

NEW YORK, N. Y.

Severova zdravila vzdržujejo
zdravje v družinah.

Nered ledic

se ne sme nikdar prezreti, kajti taka zanemarjenost lahko konča slučajno z dolgotrajnimi boleznimi in sitnostjo, ki se zelo težko zdrave. Vseled tega ne odlašajte. Bodite sigurni, da jih popravite takoj v začetku nereda. Vzemite

Severa's

Kidney and Liver Remedy

(Severovo Zdravilo za obisti in jetra) za zdravljenje takih bolezni kot vnetje ledic ali mehurja, zastajanje vode ali goste urine, trpljenje pri urinaciji ali v slučaju kislega želodca, oteklih nog in bolečin v križu, ki izhajajo iz bolnih ledic. Na prodaj v vseh lekarnah. Cena 75c in 3c davka, ali \$1.25 in 5c davka.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

John Plhak & Co.

1151-1153 W. 18th Street

Chicago,
ILLINOIS.

Modna trgovina. Velika zaloga moških, ženskih in otroških oblek, izdelanih po najmodernejšem kroju. Cene nizke.

Odstranite bolečine s

Pain-Expellerjem

Ta bo spravi v red otrplje kite in naredil, da boste čutili dobro in sveže.

Pazite na znak SIDRO. Po vseh lekarnah po 35c in 65c ali pa pišite na

F. AD. RICHTER & CO.,
326-330 Broadway, New York

“ČAS”

je edina slovenska revija v Ameriki. “Čas” prinaša lepe povesti, koristne gospodarske in gospodinske nasvete, znanstvene zanimivosti, podučne in narodu potrebne razprave, mnogo mičnih slovenskih pesmic in poleg tega pa prinaša lepe in umetniške slike.

List shaja mesečno na 44 straneh in stane samo \$2.00 na leto, za pol leta \$1.00. Naroča se pri “Čas”, 2711 So. Millard Ave., Chicago, Ill., v Clevelandu in okolici pa na 6033 St. Clair ave.

MILWAUKEE, WIS.

Seje slovenskega soc. kluba se vrše vsak drugi in četrti petek v mesecu v *Illirija dvorani*, 310—1st Ave. Ker so vedno važne stvari na dnevnem redu, zato Vas veže dolžnost, da pridete vsi na sejo. Pripeljite s sabo tovariše, ki se zanimajo za razredni boj in še niso v organizaciji.

Ant. Jeraj, tajnik,
495 Park Str.

NAPRAVITE VAŠO PIVO DOMA
ZA 22c GALON.

To ni mehko pivo ali near beer, temveč pravo močno okusno in penasto pivo. Mi vam preskrbimo ekstrakt hmelja in malta “Victoria”, s katerega si potem izdelate po našem navodilu izvrstno pivo. Cena ekstrakta za 14 galonov Lager pive je \$3.00, za Porter pivo \$1.00 več. Delati pivo doma in pošiljanje ekstrakta je dovoljeno. Pošljite denar in mi vam pošljemo pošline prosto blago.

VICTORIA SUPPLY CO.,
656 Morton Bldg., New York, N. Y.

Anton Linhart in sin

**Pogrebni zavod
in balzamovač**

Kočije in avtomobili.—Privatne ambulance.—Eden najbolj znanih pogrebni zavodov na zapadni strani mesta.

5320 W. 25th Street,
MORTON PARK, ILL.
Tel. Morton Park 42

1344 W. 19th Street,
CHICAGO, ILL.
Telephone Canal 915

Mi pošljamo denar v vse kraje Slovenije,

Hrvatske,
Srbije,
Dalmacije,

in

druge dele
Jugoslavije.

Vse denarne pošiljave garantiramo.

American State Bank

1825-1827 Blue Island Avenue,
CHICAGO, ILL.

J. F. Štepinja, pred.

A. J. Krasa, blagajnik.